

TOSQUIJA

revista de Vilobí d'Onyar, Salitja i Sant Dalmai

octubre 1989

número 10

Núm. 10 — Any III

Octubre del 1989

Revista trimestral

SUMARI

	Pàg.		
EDITORIAL	3	Una experiència radiofònica	30
BÚSTIA OBERTA	4	L'aplec de Sta. Clara	30
LA SALUT, UN HABIT		Un nou curs	31
Medicina alternativa	5	Sant Dalmai a l'estiu	31
DOSSIER		Racó del maniàtic	32
Nocions bàsiques sobre micologia	8	DIVULGACIÓ	
Els boletaires	16	Castell de Sort	33
El negoci dels bolets	17	Coneguem els nostres escriptors	33
Mitologia	19	RACÓ DELS JOVES ARTISTES	34
Micogastronomia	22	AGENDA	35
CONTE	24	ESPORTS	38
EL POBLE VIU		ENTRETENIMENTS	42
Colònies A.P.A.	27	PAISATGES A L'ABAST	44
Festa Major de Salitja	29		

COL.LABORADORS

— Lluís Ball-Ilosera
 — Lluís Cabarrocas
 — Pilar Falgueras
 — Dolors García
 — Vicenç Lleal
 — Cisco Miró
 — Lluís Molins

— Olga Moreno
 — Joaquim Puigvert
 — Jordi Puigvert
 — Mercè Rabionet
 — Albert Sala
 — Rosa Sanglas
 — Dora Santamaria

Fotografies:

— Lluís Molins
 — Joaquim Puigvert
 — Jordi Puigvert
 — Albert Sala

Dipòsit Legal GI-439/87

DUCFORM, S.A. / Gràfiques Duch - Cassà de la Selva

NOTA DE REDACCIÓ

Els conceptes i opinions sostinguts als articles signats que apareixen a la revista no representen, necessàriament, l'opinió d'aquesta.

S'acceptaran treballs signats amb pseudònim, però el Consell de Redacció ha de conèixer, en tot cas, la identitat de l'autor.

INDISPENSABLES BOSCOS

A primer cop d'ull, pot semblar que el tema central de la present Tosquijsa, els bolets, és banal i superficial. I més si repassem els dossiers dels darrers números de la revista en els quals tractàvem aspectes o bé molt humans i que ens tocaven de prop (el fet d'haver arribat a 2.000 habitants), o bé temes com ara el de l'aeroport en el qual analitzàvem tot el que ha representat i representa encara aquesta complexa estructura dins del nostre municipi, o bé estudiant els diferents i variats aspectes del nostre riu i escoltant els punts de vista de la gent que el coneix i se l'estima i d'aquelles altres persones que no tenen altra opció que contemplar-los des de les taules dels despatxos institucionals.

Parlar dels bolets és, per una banda, seguir en la línia que ens vam proposar d'oferir temes que es relacionin amb l'època. I ara que ens trobem a les portes de la tardor, creiem que és un tema prou adient. D'altra banda, els bolets formen part de la història dels nostres pobles, una història no massa llunyana en el temps durant el qual bona part de les famílies del nostre municipi teixien un petit mercat a l'entorn dels bolets.

Anar a buscar —o caçar o collir— bolets és una activitat molt practicada a la nostra terra i esdevé, fins i tot, un plaer que es completa un cop ens asseiem a la taula.

Però el que pretenem parlant de bolets és conscienciar-nos, de rebot, de la importància que té el lloc on es fan. Tots estem d'acord en què, abans, n'hi havia més que ara. Si una de les causes de la seva desaparició és sortir a collir-los amb rasclets i d'altres eines semblants que destrossen el subsòl i impedeixen la seva posterior regeneració, és indispensable que en siguem conscients i actuem amb respecte i consideració. Però no podem oblidar que, si hi ha menys bolets és també perquè tenim menys boscos, ja sigui a causa dels incendis, ja sigui a causa d'una política forestal poc clara, ja sigui per la reconversió agrícola de què han estat objecte molts d'ells. Els que vivim aquí tenim la sort de poder veure i admirar els boscos així que sortim de casa. Formen part del nostre paisatge quotidià i és normal que ens n'aprofitem. Però un aprofitament assenyat i responsable dels boscos per part de tots propiciarà la seva subsistència i n'evitarà la degradació.

ERMITA STA. MARGARIDA

Per la meua condició d'afectat tinc l'obligació de fer unes observacions a l'article publicat a l'anterior número de la Revista TOSQUIJA que respon al títol "L'ermita de Santa Margarida de qui és propietat?".

No discuteixo aquí la propietat de l'ermita, ja que no és aquest el lloc ni la via a seguir, però sí que demano que es respecti la veritat i la història.

Per documents notariaus que es troben en el meu poder, sabem que l'any 1353 RAMON DE MALARS, del Castell de Vilobí "estableix lo MAS MARTÍ en lo Terme de dit Castell".

En un heretament, davant del notari públic de Llagostera Joan Vanrell, atorgat l'any 1558, GASPÀR COBARSÍ ja era propietari del MAS MARTÍ, que més endavant fou anomenat mas COBARSÍ. O sigui, que DOS-CENTS TRENTA-DOS ANYS abans de néixer JOAN ALVAREZ MENDIZABAL (1790-1853), autor de les LLEIS DE DESAMORTITZACIÓ, els meus avantpassats ja eren propietaris per just títol de tota la finca Cobarsí.

Per tant, donar a entendre o insinuar, com es fa, que aquesta finca fou adquirida a conseqüència de la LLEI de DESAMORTITZACIÓ, és una falta de respecte a la veritat i a la història.

La història que es relata no té res a veure amb l'ermita de Santa Margarida, és falsa i d'aquí es dedueix la falsa conseqüència de la propietat de l'ermita.

Per avalar aquesta propietat es transcriu un certificat, sense tenir en compte que la propietat es justifica per títols i pel Registre de la Propietat, que té la garantia dels Tribunals de Justícia, en aquest cas el Registre de la Propietat de Santa Coloma de Farners.

Per trobar resposta a la pregunta s'han de tenir en compte documents i fets.

Es recorda que fins l'any 1940 els únics que podien permetre l'accés a l'ermita eren els propietaris de la finca, ja que eren els únics que tenien clau. La Parròquia en va tenir després de l'any 1940 quan, en posar-se portes noves, el meu pare va deixar una clau a Mn. Joan. Així mateix, tots els ornaments que es feien servir eren propietat de Can Cobarsí. Perquè seguir...?

Hi ha coses que es poden ignorar. El que ningú podrà negar és que la meua família ha estat durant segles al servei de l'ermita i de tots els seus visitants, tant dels que vénen per

devoció a la Santa com els que vénen per esbarjo. I espero que així continuï i que per molts anys puguem celebrar l'APLEC.

Els fets i la veritat no s'alteren fàcilment.

NARCÍS COBARSÍ

EL CONFORMISME DE L'HOME DEL CAMP

Si analitzem el treballador del camp ens adonarem que potser és l'home que més treballa i sofreix per les inclemències del temps, per una banda, i els preus de les seves vendes per l'altra. Un any l'aigua, un altre la sequedat, les gelades tardanes o la pedra han estat i són els factors primordials. Quants anys les pèrdues de les collites són d'un 50%?

Les vendes dels seus productes són molt desequilibrades i les compres molt cares. Cal tenir en compte que la diferència de preu entre la venda i la compra és molt elevada. M'explicaré: venem un producte a la nostra collita a 10 pessetes i el qui el compra en paga 40. Això no és amb un producte sol sinó amb tots. No us sembla que és massa la diferència?

Si parles amb aquests venedors diuen que ells es tenen que guanyar la vida. Ja se la guanyen, ja!

Vull remarcar també el sistema de venda d'aquests supermercats. Una sola persona despatxa tota la clientela; és una gran estalvi per a l'empresari. Et despatxes tu mateix, et poses a la cua i ja et diuen quant val. No és estrany que hi hagi tanta gent a l'atur!

A vegades hi treballa una altra que es dedica a posar els preus a la mercaderia amb aquella "maquineta". Ho tenen molt ben muntat!

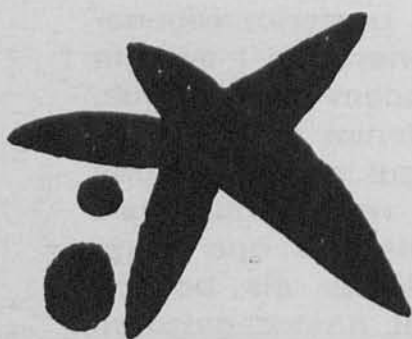
Si nosaltres agricultors i ramaders poséssim un "petit rètol" amb el preu de venda en els nostres productes, com fan ells, i sense abusar en el preu, els ingressos al cap d'un any serien la solució per aquests homes que pateixen i que tant fan en el camp de l'alimentació; no marxarien cercant nous llocs de treball com fan alguns.

Els pagesos i ramaders sentim a parlar de "vacances", però degut al treball i l'obligació que tenim diàriament no en podem gaudir.

Quantes hores al dia treballa el pagès? I mai no en cobra cap d'extra! Ni tampoc pagues dobles!

Molt atentament,

EN MAURICI VILERT

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS

Oficina de PALAU SACOSTA - Girona (270)

C. Marquès Caldes de Montbui, 37 - Tels. 20.52.86 - 20.51.13

MEDICINA ALTERNATIVA

La malaltia es podria definir com una manera de viure anormal en la qual l'organisme reacciona contra algun mal. En els humans, la malaltia té unes característiques pròpies i diferenciades dels altres éssers vius:

1.— La malaltia es una realitat sensible i cognoscible, és a dir, ens adonem de manera real que estem malalts i ho reconeixem en els altres.

2.— La malaltia és un episodi biogràfic. El fet de patir-la és una experiència vital que sempre deixa una cicatriu, seqüela, immunitat o record del qual és possible treure'n un bé.

3.— La malaltia és font d'acció creadora. La malaltia d'un altre home o de qualsevol ésser vivent és causa o oportunitat de fer-hi una acció ja sigui màgica, tècnica o empírica, que pot crear tradició.

4.— La malaltia és un objecte d'apropiació personal. Diem de seguida "la meua malaltia" barrejant l'acceptació i el rebuig.

5.— La intel·ligència i la llibertat, tant en la gènesi del mal com en els seus símptomes, influencien la malaltia.

Aquestes característiques humanes de la malaltia han estat la base de la medicina o de l'art de curar.

Encara que, en els nostres dies, la medicina majoritàriament usada i oficialment acceptada és la que aplica el mètode científic en el coneixement de les causes, diagnòstic i tractament de la malaltia, amb uns resultats globals més que positius (disminució de la mortalitat infantil, augment de l'esperança de vida, etc.), no podem obviar que, a nivell personal, té els seus inconvenients (elevat cost econòmic, massificació, terapèutiques molt agressives i dissociació entre l'individu i la malaltia com si fossin dues realitats a part.

Aquesta manera de fer medicina conviu amb d'altres

més "dolces", menys agressives terapèuticament i que donen més importància a la persona. Però sovint són menyspreades per la ciència.

Una d'aquestes medicines és l'homeopatia. Va sorgir al segle passat del pensament del metge alemany Samuel Hahemann. En aquell temps, la medicina oficial utilitzava les sangoneres, vomitius, purgants i una farmàcia molt poc científica. L'homeopatia va significar la necessitat de conèixer l'acció exacta dels medicaments i de buscar la seva especificitat per evitar els seus efectes tòxics.

Per als homeòpates, la malaltia consisteix en un desequilibri dinàmic de la "força vital". Aquest desequilibri es manifesta a través de símptomes. Per curar-la, el metge ha d'utilitzar un medicament susceptible de produir una dolència artificial simulada. Aquest medicament actua com a estímul per augmentar l'energia de la "força vital reparadora". Es donen en dosis molt i molt petites, de manera que, administrades a una persona sana, el seu efecte seria nul. Però l'organisme malalt està especialment sensibilitzat al seu estímul.

Per poder prescriure el medicament adequat i la dosi correcta, el metge homeòpata basa el coneixement de la malaltia pròpia i exclusiva del malalt en una història clínica exhaustiva per mitjà d'un interrogatori minuciós.

L'homeopatia no és l'única medicina alternativa. Podem citar el naturisme, l'acupuntura i d'altres. En la majoria d'ocasions, no són tècniques que exclouen la medicina oficial sinó que són complementàries.

LLUÍS CABARROCAS,
Infermer.

PRECAL
AUTOSERVEIS

CADA DIA MÉS

PRECAL

ÉS DEL SEU INTERÈS

SERVEI — QUALITAT — PREU

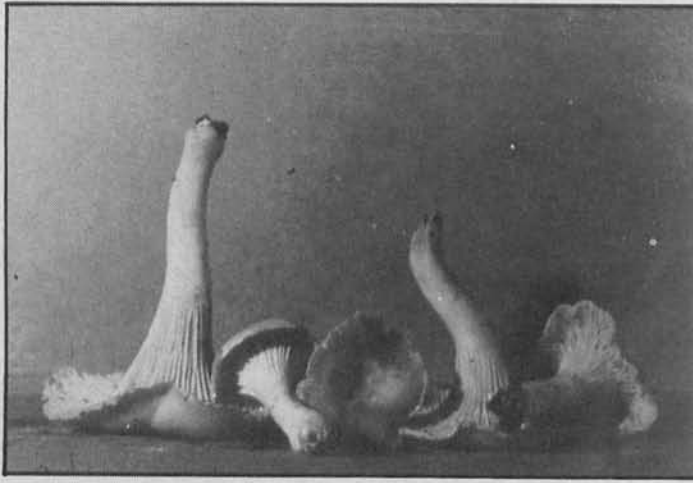
ENS TROBAREU A C/. MADRENYS — VILOBÍ D'ONYAR

PRECAL

ELS BOLETS

QUATRE NOCIONS BÀSIQUES DE MICOLOGIA

Quan es parla de bolets qui més qui menys pot dir-hi la seva, però, si ens endinsem una mica en el coneixement que té la gent sobre aquests organismes vius veiem que per a moltes persones continuen essent uns organismes envoltats de misteris. Misteris en tots sentits, perquè se'ls escapen a la comprensió la seva naturalesa, la seva reproducció, la dificultat que representa la diferenciació entre les diferents espècies, o el fet que d'espècies molt semblants entre elles, unes puguin resultar excel·lents en ser menjades i unes altres puguin arribar a produir la mort a l'atrevit consumidor. En aquest escrit intentarem donar unes nocions sobre la vida dels bolets, al seva morfologia, els tipus d'intoxicacions que provoquen i un llistat de les espècies més comunes o que més fàcilment ens cridaran l'atenció que podem trobar a Vilobí i a la nostra comarca.

Què són els bolets?

Els bolets són les estructures on es formen les espores per a la reproducció sexual d'uns organismes que anomenem fongs. L'estructura dels fongs ens passa desapercebuda perquè és formada per uns filaments microscòpics, que anomenem hifes, el conjunt dels quals rep el nom de miceli. Aquest conjunt de filaments és el que constitueix el cos vegetatiu del fong, i només quan es donin les condicions ambientals idònies per a la reproducció sexual es formaran els bolets. Hem d'afegir, però, que no tots els fongs formen, en algun moment de la seva vida, bolets. Sí que ho fan, però, els grups majoritaris de fongs superiors, dels quals, se'n coneixen prop de cent mil espècies diferents a nivell mundial.

Els fongs, a causa de la seva composició química, el cicle biològic i la manera d'obtenir l'aliment, difereixen tant dels animals com dels vegetals en el seu conjunt, encara que hi hagi determinades característiques que els apropin a un o a l'altre regne. Per aquest fet, la tendència actual és de donar-los la categoria de regne.

Segons com s'han adaptat a viure, podem parlar de tres tipus diferents de fongs:

Fongs sapròfits. Viuen i s'alimenten de matèria orgànica morta, és a dir, sobre la terra, les femtes i restes d'animals i vegetals, com ho fan la majoria de fongs que coneixem.

Fongs paràsits. S'alimenten a costa d'un altre organisme viu, invadint-lo i, normalment, causant-li enfermetats. Com a exemple podem citar, en general, les flotes dels diferents arbres. Cal afegir, però, que aquestes espècies difícilment invadiran arbres sans, perquè el que passa normalment és que només invadeixen arbres ja vells o mancats de defenses.

Fongs simbiòtics. Viuen en associació amb un altre organisme viu, establint una relació de la qual tots dos surten beneficiats. Aquesta relació s'estableix gràcies a les anomenades micorrizes que són l'associació dels filaments del fong amb les arrels de determinades plantes. Com a exemple podem citar el cas dels pinatells i els pins.

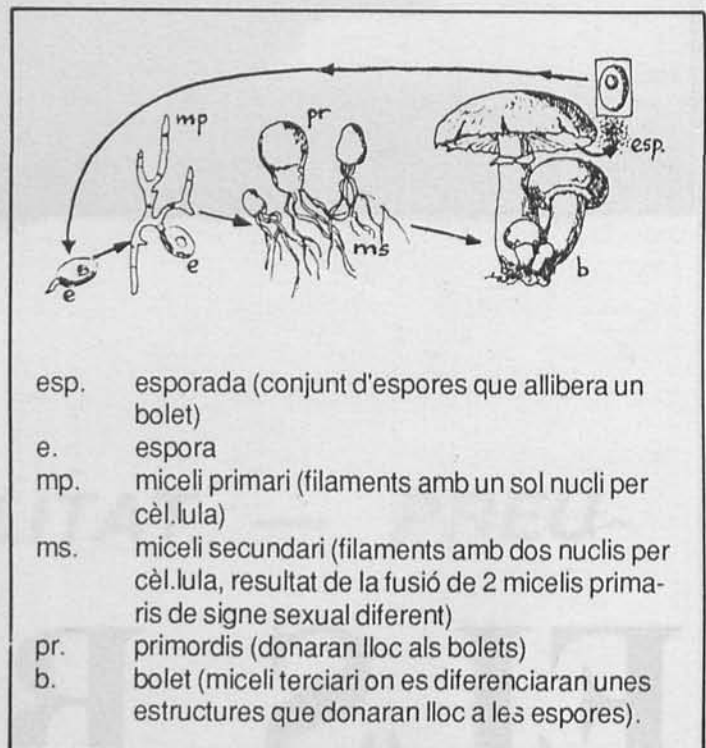

Figura 1.- Cicle evolutiu d'un bolet

Les diferents morfologies dels bolets

Moltes vegades es parla de la dificultat que representa la diferenciació de les diferents espècies de bolets. El que és clar és que les morfologies que poden presentar són innumbrables, i cal saber en quines característiques ens hem de fixar per tal de no caure en una confusió, tant si es tracta d'una espècie per ser consumida, cosa que podria resultar fatal, com si es tracta d'una

determinació per un estudi biològic o ecològic, la qual cosa podria fer canviar les conclusions de manera errònia.

Per tal de reconèixer una determinada espècie morfològicament, caldrà veure les característiques que presenta en cada una de les seves parts i que ens coincideixin amb la descripció general de l'espècie. Hi ha espècies que tenen un determinat caràcter tan clar, que la seva presència és suficient per treure'ns de dubte.

Què podem veure en un bolet? Per tal de no fer-ho massa llarg, parlarem només d'un bolet típic de l'ordre dels agaricals.

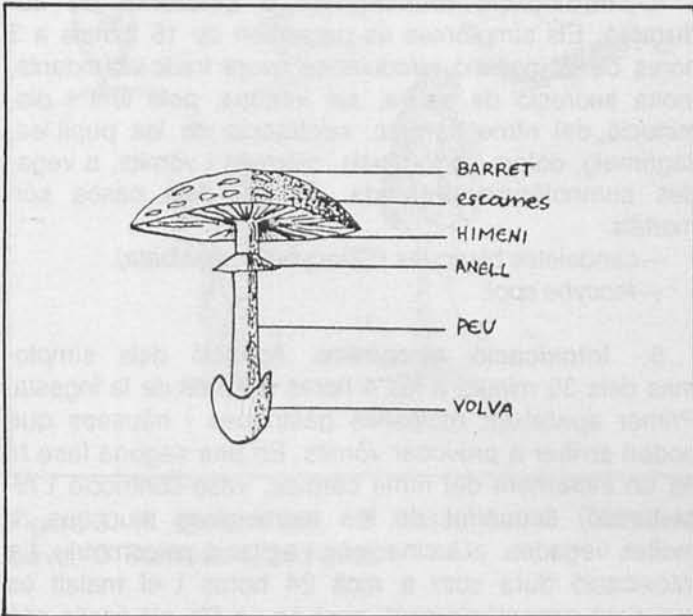

Figura 2.- Morfologia d'un bolet agarical

A grans trets, hi veiem un barret i un peu. Pel que fa al barret, les característiques més importants en què caldrà fixar-se són: la forma, la mida i el color, així com si és fàcilment separable del peu i la decoració que pot portar a sobre, ja siguin escames, fibretes, berrugues o pèls. En el mateix barret, per la part inferior, es troben les làmines que formen l'himeni (en altres grups pot ser llis, amb agulles o amb porus). És important el seu color, que, encara que no sempre, ens dóna informació sobre el que tindran les espores, també cal fixar-se en la manera com les làmines agafen el peu o si aquestes queden lliures. Pel que fa al peu, primer ens hem de fixar si és central, excèntric o lateral, i la mida que té respecte al barret; si és atenuat cap a la base o bé cap a dalt, si porta anell i si aquest és simple, doble, mòbil, membranós o està format per una mena de cortina de fibretes, etc. A vegades també existeix una volva que envolta el peu, segons persisteixi o no a mesura que el bolet creix i si té forma de sac o bé es trenca a trossos que queden enganxats a la part baixa del peu són també caràcters interessants per ajudar a la determinació de les espècies.

A grans trets, aquestes són les característiques bàsiques que hom observa en un bolet dels agaricals, i que ja permeten la determinació d'una bona colla d'espècies diferents si a més sabem l'hàbitat on han estat recollides.

Intoxicacions provocades per bolets

D'entrada hem de dir, cosa que resulta molt dura, que no hi ha cap prova de la tradició popular per diferenciar un bolet comestible d'un que no ho sigui, que sigui vàlida de manera absoluta. Ni la prova dels alls, ni la de la plata que es tornen negres en contacte amb un bolet dolent quan es cou, ni els bolets de porus que la seva carn agafa color blau en contacte amb l'aire o al tacte, ni un bolet que sigui comestible per un animal ho ha de ser forçosament per nosaltres, etc. Cap prova d'aquestes és certa per a tots els bolets. Com a exemple podem citar el cas de l'espècie que provoca la majoria de morts al nostre país per ingestió de bolets, la farinera borda (*Amanita phalloides*). Segons la prova dels alls, seria comestible, i segons l'última també, perquè és fàcil veure bolets d'aquesta espècie menjats per cargols, però és que el cargol en pot menjar cinquanta vegades més que un home, respecte al seu pes corporal, sense que li resulti tòxic. No queda, doncs, més remei que conèixer morfològicament totes i cada una de les espècies que collim per ser menjades, i una altra característica a tenir en compte és l'hàbitat on la trobem. Espècies que ens sembla conèixer bé perquè en els llocs on anem habitualment no hi ha confusions possibles, en traslladar-nos en un altre hàbitat, potser que existeixin altres espècies semblants que ens confonguin. Això és el que passa a vegades amb dues espècies semblants: el "negrito" o fredolic i el fals fredolic. La primera, la trobem a les pinedes i altres boscos de la nostra comarca i la segona, que és tòxica, és pròpia d'avetoses i fagedes de muntanya.

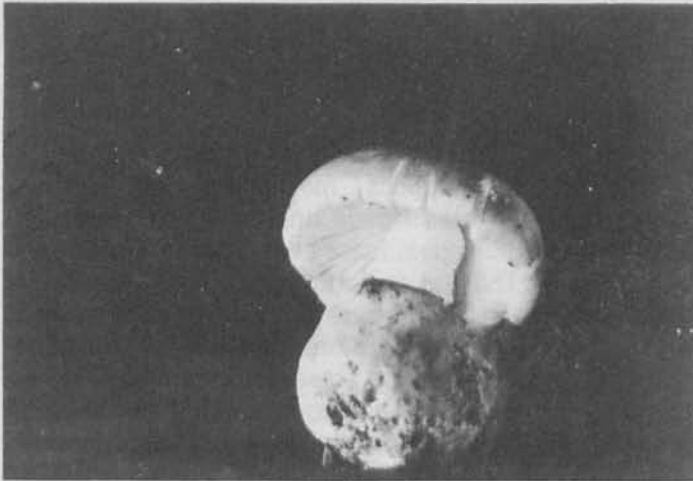
Les intoxicacions per bolets, poden presentar síndromes tòxiques de dues menes:

—Síndromes tòxiques d'incubació curta (apareixen des de pocs minuts després de la ingestió dels bolets fins a unes 4 hores després).

—Síndromes tòxiques d'incubació llarga (els símptomes apareixen després de les 4 hores de la ingestió i poden tardar en aparèixer més de dos dies).

Les intoxicacions provocades per la ingestió de bolets que donin síndromes tòxiques d'incubació curta seran menys greus que les del segon, depenent però de la quantitat de bolets ingerits i de la sensibilitat que presenti cada persona. En principi seran menys greus perquè els primers símptomes seran gàstrics i provoquen el vòmit no es produirà la total absorció de les toxines. En canvi, en les intoxicacions del segon grup, quan es donen els primers símptomes d'intoxicació, les toxines ja han estat absorbides, i determinats òrgans del cos, normalment el fetge i els ronyons, es troben ja afectats per la intoxicació, cosa que complica la curació, si és que aquesta encara és possible.

Intoxicacions d'incubació curta

1.- Transtorns gastro-intestinals lleus. Es manifesten dels 30 minuts a les 4 hores posteriors a la ingestió. Són deguts a substàncies de tipus resinós que irriuen el tracte intestinal i digestiu. En principi provoquen diarrees i, segons l'espècie ingerida, la quantitat i la tolerància de cadascú, també poden provocar nàusees i vòmits acompanyats de forts dolors ventrals. Els provoquen molts bolets que estiguin mal cuits. De fet, qualsevol bolet comestible també pot provocar transtorns digestius més o menys importants si quan els collim es troben en mal estat de conservació. Això ens indica la necessitat de recol·lectar només aquells bolets sans i frescos, sense cucs i altres paràsits, que no estiguin passats i consumir-los abans de les 24-48 hores després de la recollida.

- cualbres picants (*Russula* spp.)
- bolets amb llet picant (*Lactarius* spp.)
- bola de neu pudent (*Agaricus xanthodermus*)
- peus de rata (*Clavaria* spp. i *Ramaria* spp.)
- bromosa (*Clitocybe nebularis*)
- alzinoi (*Armillariella mellea*)
- etc.

2.- Transtorns gastro-intestinals greus. Es donen més ràpidament que els de l'apartat anterior i presenten un quadre més aparatós amb forts dolors abdominals que es presenten des de pocs minuts després de la ingestió o poden tardar a aparèixer unes dues hores.

- gírgola d'olivera (*Omphalotus olearius*)
- fals fredolíc (*Tricholoma pardidum*)
- fals carlet (*Entoloma lividum*)

3.- Síndrome cardio-vascular. És una intoxicació molt aparatosa que té lloc si es consumeixen determinades espècies dels anomenats bolets de tinta, com *Coprinus atramentarius*, que surt sota fruiters o en jardins, juntament amb begudes alcohòliques. L'intoxicat presenta l'anomenat efecte antabus, amb vasodilatació accentuada en el rostre i part superior del tronc i refredament de les extremitats. També apareixen transtorns digestius greus, vòmits i diarrees. Els símptomes remeten si s'absté l'intoxicat de prendre begudes alcohòliques durant tres dies.

4.- Intoxicació muscarínica o síndrome de sudoració. Els símptomes es presenten de 15 minuts a 3 hores de la ingestió, produint-se suors freds abundants, molta secreció de saliva, set intensa, pols lent i disminució del ritme cardíac, contracció de les pupil·les, llagrimaig, dolors abdominals, diarrees i vòmits, a vegades somnolència profunda. El 4% dels casos són mortals.

- candeletes blanques (*Clitocybe gr. dealbata*)
- Inocybe* spp.

5.- Intoxicació atropínica. Aparició dels símptomes dels 30 minuts a les 4 hores després de la ingesta. Primer apareixen molèsties gàstriques i nàusees que poden arribar a provocar vòmits. En una segona fase hi ha un increment del ritme cardíac, vaso-contricció i hipertensió, sequedat de les membranes mucoses, i, moltes vegades, al·lucinacions i agitació psicomotriu. La intoxicació dura com a molt 24 hores i el malalt es recupera espontàniament, però en un 5% els casos són mortals.

- reig bord (*Amanita muscaria*)
- pixacà (*Amanita pantherina*)

6.- Intoxicació hemolítica. Es dona a causa de la ingestió de determinades espècies crues o mig crues, ja que contenen substàncies tòxiques que es trenquen si es couen aquests bolets a una temperatura superior a 70° C i es retira l'aigua de cocció. Els símptomes es presenten a les 4 hores i comencen amb vòmits i diarrees i en casos greus, tetanització de la musculatura, icterícia i aparició d'anèmies. Dura de 24 a 48 hores.

- cua de cavall (*Amanita rubescens*)
- pentinella (*Amanita vaginata*)

Intoxicacions d'incubació llarga

1.- Intoxicació faloidiana. Els símptomes es poden presentar a les poques hores però normalment tarden un o dos dies en aparèixer. S'ha d'actuar de manera molt ràpida, perquè la majoria d'òrgans del cos ja es troben afectats de manera irreparable. Aquests tipus d'intoxicació representa el 95% de les morts que es donen per bolets.

- farinera borda (*Amanita phalloides*)
- altres amanites (*A. verna*, *A. virosa*)
- Galerina marginata*
- algunes "palomes" de mida petita (*Lepiota gr. helveola*)

2.- **Intoxicació orellaniana.** Els símptomes poden tardar molts dies en aparèixer, la qual cosa fa que intoxicacions d'aquesta mena no s'hagin relacionat amb una ingestió prèvia de bolets. La provoquen un grup de cortinaris (bolets que tenen una cortina fibrosa sota les làmines) del grup del *Cortinarius orellanus*. És mortal en la majoria de casos.

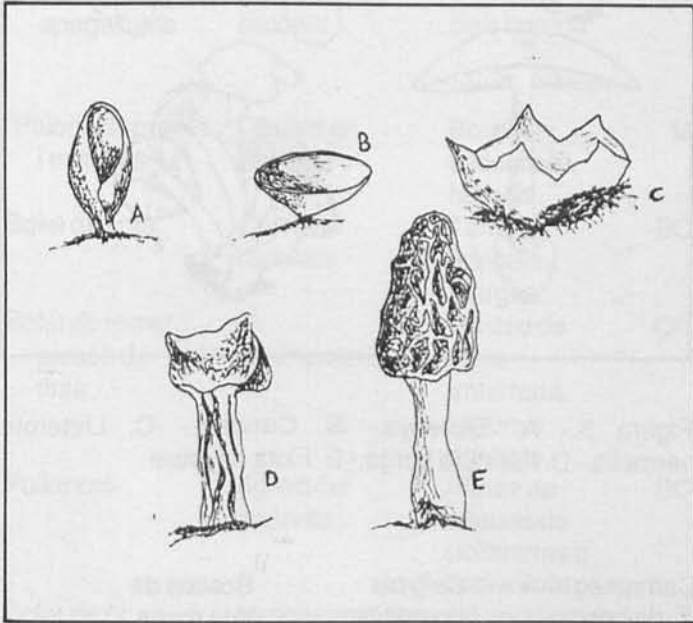

Figura 3.- A. Orella d'ase. - B. Cassoleta. - C. Cassoleta blava. - D. Barretet. - E. Múrgula.

Els bolets més comuns a Vilobi

BC - Bon comestible

C - Comestible

- Indiferent

I - Indigest

T - Tòxic

M - Mortal

CC - Comestible amb condicions (a vegades hi ha bolets que només són comestibles una vegada cuits, o només en cru).

Orella d'ase	<i>Oridea onotica</i>	Boscors planifolis, sobretot en terrenys sorrencs.	C
Cassoleta taronja	<i>Peziza aurantia</i>	Sobre terreny nu o herba tendra.	C
Cassoleta blava	<i>Sarcosphaera crassa</i>	Sota pins, mig enterrada en el sòl.	CC
Barretet	<i>Helvella crispa</i>	Tota mena de boscors i vora els camins.	CC
Orella de gat	<i>Leptopodia elastica</i>	Herbeis.	CC
Múrgula	<i>Morchella spp.</i>	Herbeis. La M.elata sota les pomeres.	BC

Orella de Judes	<i>Hirneola auricula judae</i>	Branques seques de planifolis en indrets molt humits.	C
Orellana, girgola d'arbre	<i>Pleurotus ostreatus</i>	Sobre troncs i soques de pollancre i altres arbres. També cultivat.	BC
Peu de rata bord	<i>Ramaria formosa</i>	Boscors caducifolis.	T
Peu de rata groc	<i>R. aurea</i>	Boscors de coníferes i caducifolis.	C
Bosses	<i>Clavariadelphus pistillaris</i>	Tota mena de boscors.	C
Rossinyol	<i>Cantharellus cibarius</i>	Sota planifolis i també en pinedes. Surt en grups.	BC
Rossinyol de pi, cama-groc	<i>Cantharellus lutescens</i>	Preferentment en pinedes.	BC
Trompeta negra	<i>Cratharellus cornucopioides</i>	Boscors caducifolis o mixtos d'indrets humits.	BC
Llengua de bou	<i>Hydnum repandum</i>	Boscors de planifolis.	BC
Llengua de bou	<i>Hydnum rubescens</i>	Preferentment en pinedes i brolles.	C
Bolet de soca de colors	<i>Coriolus versicolor</i>	Sobre troncs.	
Pipa	<i>Ganoderma lucidum</i>	Sobre troncs i soques de planifolis i coníferes.	

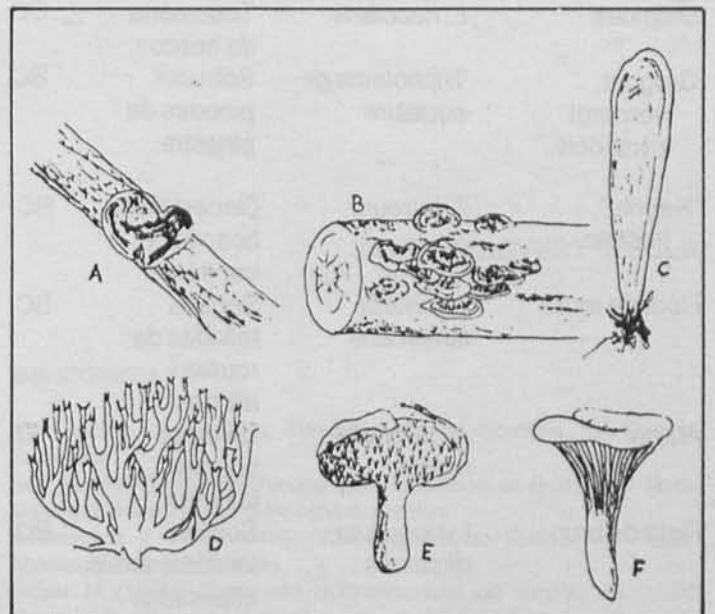

Figura 4.- A. Orella de Judes.- B. Bolet de soca de colors.- C. Bosses.- D. Peu de rata.- E. Llengua de bou.- F. Rossinyol.

Moixí	<i>Suillus bellini</i>	Pinedes esclarissades i tendres.	BC
Altres moixins	<i>S. luteus</i> <i>S. granulatus</i> <i>S. bovinus</i>	Generalment en pinedes.	C
Siureny fosc	<i>Boletus aereus</i>	Alzinars, suredes, rouredes i castanyedes.	BC
Siureny	<i>B. edulis</i>		BC
Mataparent lívid	<i>B. luridus</i>	Boscós mixtes.	C
Mataparent	<i>B. satanas</i>	Rouredes i brolles de terrenys calcaris.	T
Modeguí	<i>Leccinum crocipodium</i>	Boscós mixtes.	C
Gírgola d'olivera	<i>Omphalotus olearius</i>	Sobre soques d'oliveres, alzines i roures.	T
Pota de perdiu	<i>Chroogomphus rutilus</i>	Boscós de coníferes	C
Carlet blanc	<i>Hygrophorus penarius</i>	Boscós planifolis.	BC
Carlet vermell	<i>H. russula</i>	Boscós planifolis entre la fullaraca.	C
Mucosa negra, llenegall	<i>H. dichrous</i>	Alzinars i boscós mixtos.	C
Anisat	<i>Clitocybe odora</i>	Tota mena de boscós.	C
Candela	<i>C. geotropa</i>	Herbeis i clarianes de boscós.	BC
Pimpinella morada	<i>Lepista nuda</i>	Boscós de coníferes i mixtos.	C
Bromosa	<i>L. nebularis</i>	Tota mena de boscós.	CC
Groguet, verderol, pixaconill.	<i>Tricholoma gr. equestre</i>	Sobretot pinedes de pinastre.	BC
"Negrito", fredolic	<i>T. terreum</i>	Generalment boscós de coníferes.	BC
Flota de roure	<i>Armillaria tabescens</i>	Soques tallades de roures i alzines.	BC
Alzinoi	<i>Armillariella mellea</i>	Diverses soques tallades.	C
Flota de bruc	<i>Lyophyllum decastes</i>	Soques tallades, arrels enterrades generalment de brucs.	BC
Flota de bruc	<i>L. gr. cinerascens</i>	Id.	BC

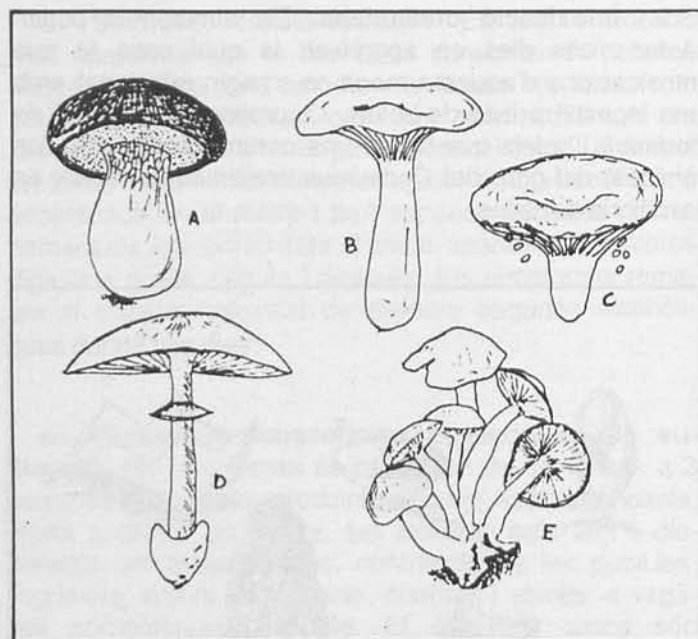

Figura 5.- A. Siureny.- B. Candela.- C. Lleterola vermella.- D. Farinera borda.- E. Flota de roure.

Cama-sec de bosc	<i>Collybia dryophila</i>	Boscós de tota mena.	
Flota d'alzina, flota de roure	<i>Collybia fusipes</i>	Al peu d'arbres planifolis.	C
Cama-sec de bosc	<i>Marasmius oreades</i>	En prats, surt fent rodals.	BC
Fals carlet	<i>Entoloma lividum</i>	Sobretot en suredes i boscós esclarissats.	T
Pentinella	<i>Amanita vaginata</i>	Tots els boscós.	CC
Reig, ou de reig	<i>A. caesarea</i>	Boscós mixtos esclarissats, entre les estepes.	BC
Reig bord	<i>A. muscaria</i>	Boscós rics en humus.	T
Pixacà	<i>A. pantherina</i>	Brolles de bruc, en sota-boscós esclarissats.	T
Farinera borda	<i>A. phalloides</i>	Boscós de planifolis i també de coníferes.	M
Farinera	<i>A. ovoidea</i>	Alzinars i pinedes.	C
Reig bord groc	<i>A. citrina</i>	Boscós mixtos i caducifolis.	C
Cua de cavall	<i>A. rubescens</i>	Tota mena de boscós.	CC
Camperol	<i>Agaricus campestris</i>	Prats	BC

Rubiol de bosc	<i>Ag. silvicola</i>	Bosc de pins.	BC	Niuets	<i>Crucibulum laeve</i>	Sobre troncs i fulles de coníferes.	
Bola de neu anisada	<i>Ag. arvensis</i>	Prats i herbes dels boscos.	BC	Ou del diable, fal.lus pudent	<i>Cyathus striatus</i>	Alzinars.	
Bola de neu pudent	<i>Ag. xanthodermus</i>	Herbes i boscos caducifolis.	T	Gita de bruixa	<i>Phallus impudicus</i>	Prats, arrels dels pins.	
"Paloma", coloma apagallums	<i>Macrolepiota procera</i>	Clarianes dels boscos	BC	Pet de llop	<i>Clathrus ruber</i>	Diferents hàbitats segons l'espècie.	C
"Palomes" petites i mitjanes	<i>Lepiota gr. helveola</i>	Bosc caducifolis, herbes.	M	Pet de llop gegant	<i>Lycoperdon spp.</i>	Prats	C
Bolet de tinta	<i>Coprinus comatus</i>	Terenys adobats, marges.	BC	Estrelleta	<i>Langermania gigantia</i>	Sota estepes, etc.	
Bolet de femer, pixacà de tinta	<i>C. atramentarius</i>	Restes de fusta enterrada, terrenys adobats.	CC		<i>Astraeus hygrometricus</i>		
Pollancró	<i>Agrocybe aegerita</i>	Flotes en soques de pollancre o caducifolis.	BC		<i>Geaster spp.</i>		
Bolet de pi, flota de pi	<i>Hypholoma fasciculare</i>	En soques de pi i altres arbres.	T				
Pebràs, terrandós	<i>Russula gr. delicata</i>	Bosc de planifolis, en erols.	C				
Cualbra llora verda	<i>R. virescens</i>	Bosc mixtes.	BC				
Llora	<i>R. cyanoxantha</i>	Freqüentment sota caducifolis, també sota pins.	BC				
Escaldabec fràgil	<i>R. fragilis</i>	Tota mena de boscos.	I				
Marieta	<i>R. sanguinea</i>	Bosc de coníferes.	I				
Cualbra de sang de bou	<i>R. lepida</i>	Tota mena de boscos.	I				
Cualbra retgera	<i>R. aurata</i>	Bosc caducifolis.	BC				
Rovelló	<i>L. sanguifluus</i>	Bosc de pins, en clarianes amb herbes.	BC				
Pinetell	<i>L. deliciosus</i>	Pinedes	BC				
Cabra	<i>L. chrysorrheus</i>	Tota mena de boscos	I				
Lleterola verda	<i>L. pyrogalus</i>	Sota avellaners.	T				
Lleterola vermella	<i>L. rugatus</i>	Alzinars, sota estepes.	BC				
Lleterola blanca	<i>L. fuliginosus</i>	Bosc de planifolis.	I				
Terrandós	<i>L. piperatus</i> <i>L. vellereus</i>	Bosc de planifolis.	I				

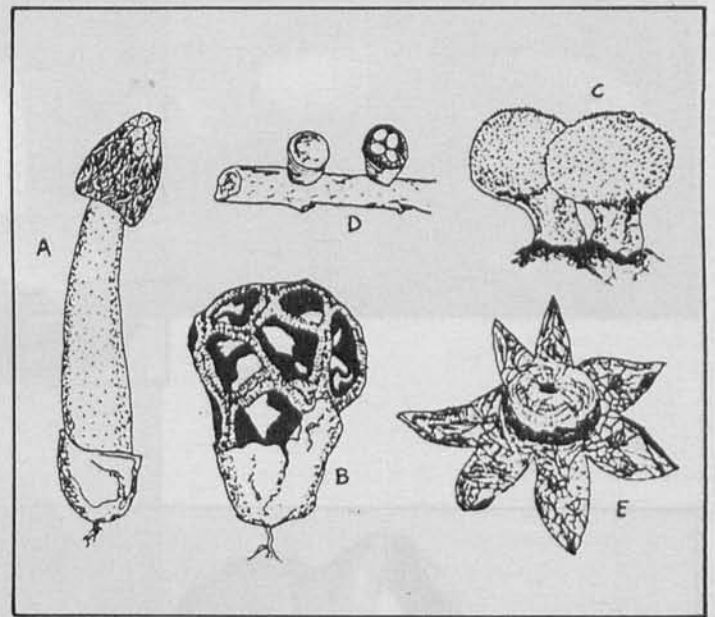

Figura 6.- A. Fal.lus pudent.- B. Gita de bruixa.- C. Pet de llop.- D. Niuets.- E. Estrelletes.

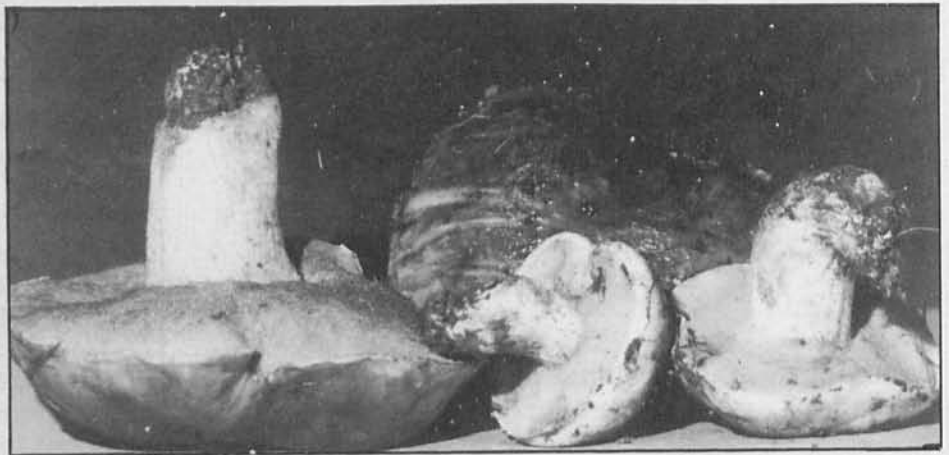
JORDI PUIGVERT I SOLA

BIBLIOGRAFIA

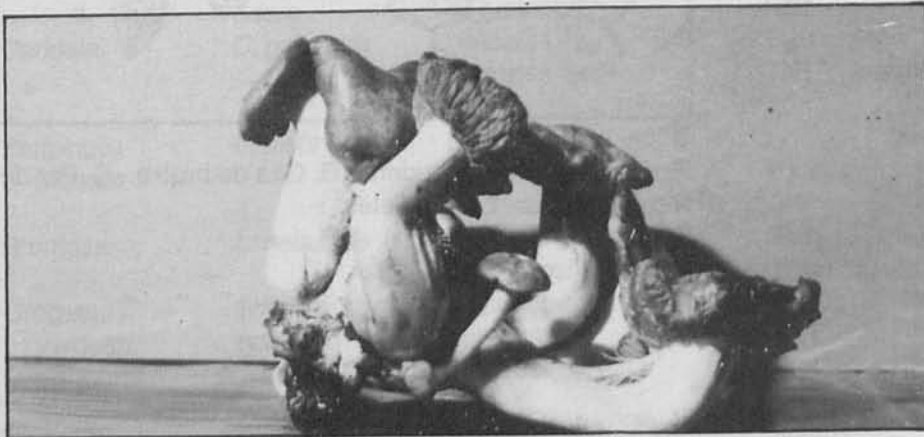
- Alexopoulos C. J. (1985). *Introducción a la micología*. Ed. Omega. Barcelona.
- Bon M. (1987). *The Mushrooms and Toadstools of Britain and North-western Europe*. Hodder & Stoughton. London.
- Breitenbach J. (1984, 1986). *Champignons de Suisse*. Vol. 1. Ed. Mykologia. Lucerne (Suisse).
- Moser M (1986). *Guida alla determinazione dei funghi*. Vol. 1 Ed. Saturnia. Trento.
- Pilat A. (1958). *Gasteromycetes*. Nakladatelství Československé Akademie věd Praha.
- Societat Catalana de Micologia (1982-1988). *Bolets de Catalunya*. Col. I-VIII. Barcelona.

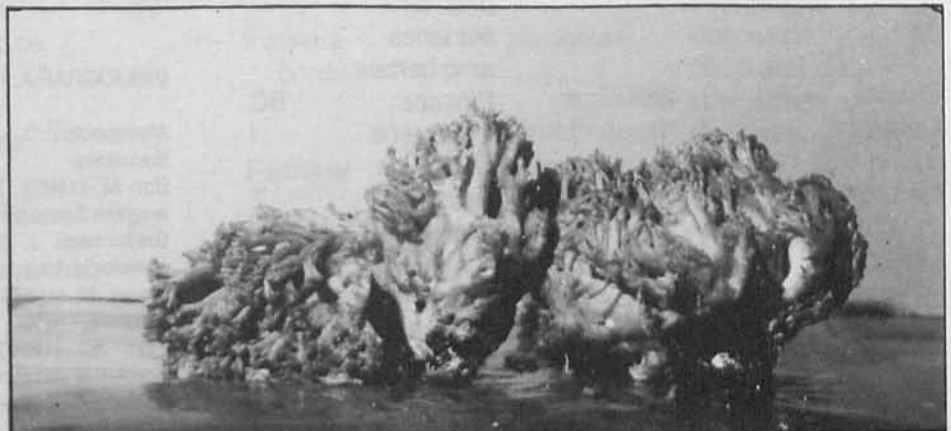
Pinatell
(*Lactarius Deliciosus*).

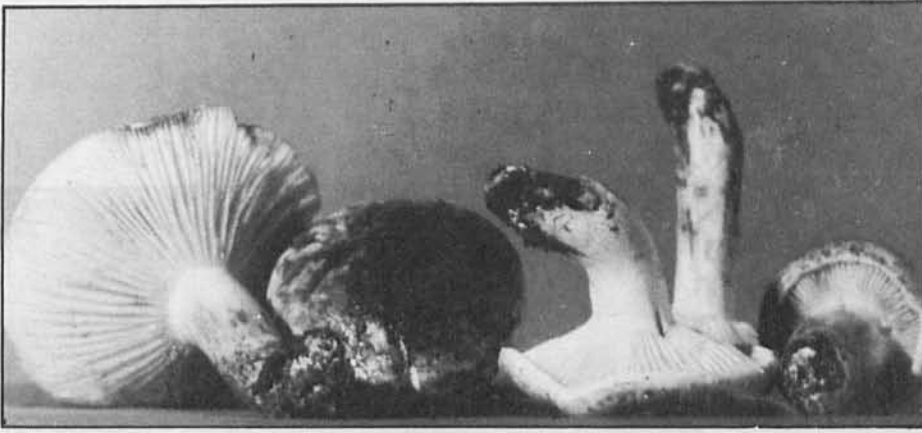
Moixí
(*Suillus Bellini*).

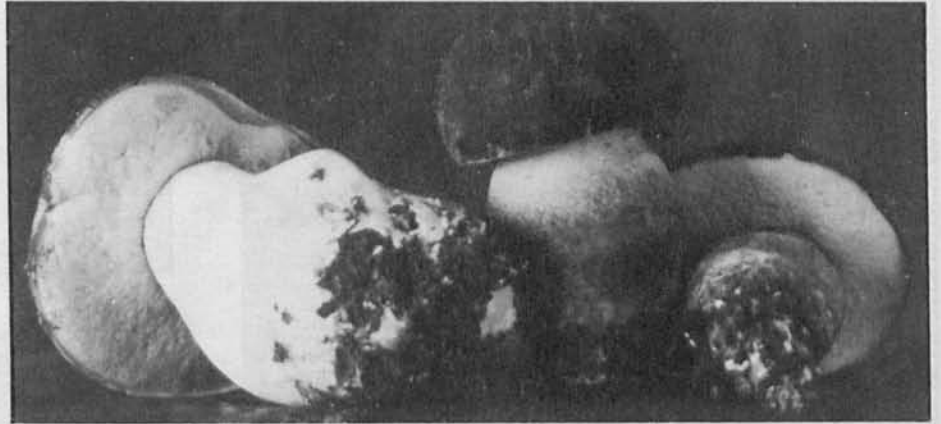
Girgola de bruc
(*Lyophyllum gr. aggregatum*).

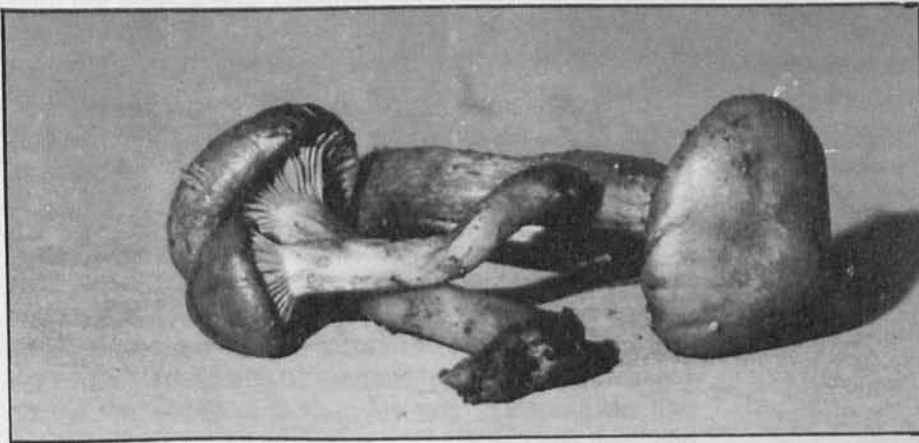
Peu de rata
(*Ramaria flava*).

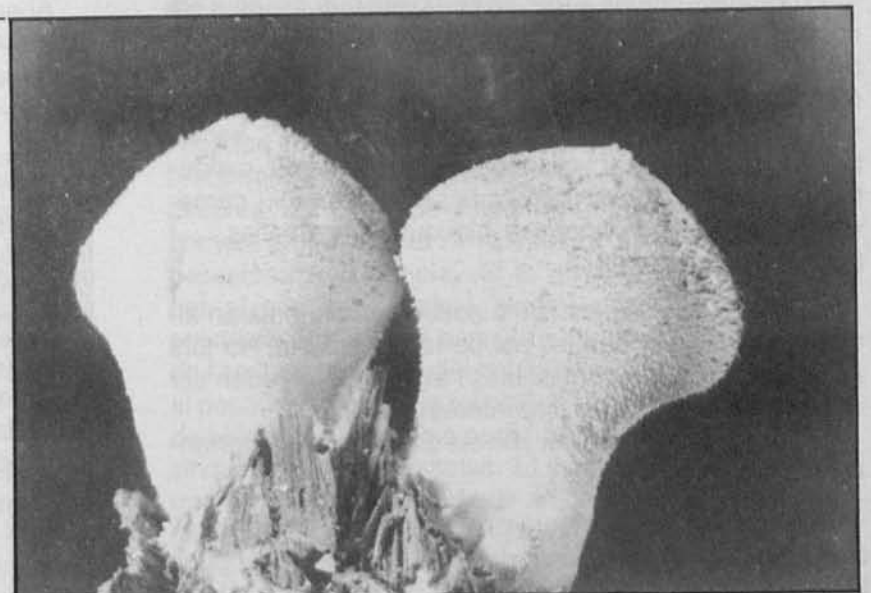
Carlet
(*Hygrophorus Rússula*).

Ciureny Fosc
(*Boletus aerus*).

Pota de perdiu
(*Chroogomphus rutilus*).

Pets de llop
(*Lycoperdou perlatum*)

ELS BOLETAIRES

Em trobava l'última setmana del mes d'agost al poble de Pont de Suert, comarca de l'Alta Ribagorça (Lleida) i tot passejant pel poble, de sobte, allà a la vora de la carretera, vaig veure una dona venent bolets, més concretament rovellons i pinetells. Bona presència, però quins preus!!!

En aquelles contrades, quatre gotes, una boirada i ja surten els bolets.

Vaig recordar que tenia d'escriure l'article per a la revista TOSQUIJA i havia de parlar dels boletaires de les contrades del municipi.

Però, què és un boletaire? Si ho preguntem a qualsevol marrec què és un boletaire, segur que ens contestarà que és una persona que busca, caça ¿? bolets.

Segurament que alguns d'aquests boletaires, si els preguntessin si saben que és un micòleg o què és la micologia, no ens ho sabrien dir, però per ells tan sols compta l'experiència i l'ofici ben après al llarg dels anys.

He volgut parlar amb un bon boletaire per tal d'aprendre alguna cosa més, no tant perquè em digui on tinc d'anar per tal d'emplenar el cistell sinó més aviat per saber quines classes de bolets es fan a les nostres contrades.

Aquest boletaire és en Josep Pons (Pitu de la Bassa) de Can Devesa de Salitja. És una persona que té un coneixement molt ampli dels bolets, no per haver llegit llibres, sinó fruit de l'experiència.

En Josep em diu que "els bolets depenen bàsicament del temps i de la terra. Ha de ploure, però les pluges han de ser suaus. Sobretot hi ha d'haver humitat. La tramuntana no els afavoreix gaire".

I afegeix: "I si no ve molta fred, es poden trobar bolets fins molt tard, fins i tot al mes de març, però ha d'ésser en llocs arrecerats".

"Que els bolets siguin més gustosos o no depèn del tipus de terra i de la humitat del terreny", em comenta.

Li pregunto per les varietats de bolets que es fan a les nostres contrades. Em diu que "per aquí es fan molts tipus de bolets, coneguts de la majoria de la gent: pinatell, rovelló, escarlet, rossinyol, negritos, cualbres, magdalena verinosa, reig verinós, ou de reig, pamparoles, escarlet de pi, pets de llop, terrandòs, llengües de bou, candelles, siurenys, mucoses, cama-grocs o cama-perdiu, cama-secs, moixí blanc, lleteroles blanques i vermelles,... i tants que podríem dir."

Caldria afegir que els noms poden ser diferents en altres llocs i això a vegades pot portar a confusió. No tots els que hem dit són comestibles i alguns d'ells poden ser mortals i d'altres no tenen cap interès gastronòmic.

Els primers en aparèixer són els cama-secs i els terrandossos.

Al llarg de la conversa em comenta que normalment el començament és a voltants de Sant Miquel i és el punt fort per la Mare de Déu del Pilar.

Però a l'hivern també es troben bolets, com poden ser els negritos, els escarlets i també els pinetells.

Es lamenta que ara els boscos són bruts, i bolets com el siureny i l'ou de reig es fan en boscos nets i també a la vora de la carretera. De fet no hi ha res més bo que una pineda tendra per anar a collir bolets, fins i tot amb pins de 4 o 5 anys.

Em comenta que ara els bolets es troben més corcats i es fan malbé de seguida com si tinguessin alguna malaltia, encara que hi ha bolets com el rossinyol que pràcticament mai es troben corcats.

En Josep lamenta moltíssim que la gent vagi a buscar bolets amb rasclets, això fa malbé l'anyada. No s'ha de gratar ni remenar el bosc. Cal deixar-lo tal com està.

Però el secret per ser un bon boletaire és conèixer els llocs, si ha plogut, si el bosc és encara sec. De fet es podria resumir dient que cal dedicar-hi temps per ser un bon boletaire.

Abans es podia anar a "collir" bolets de tants com n'hi havia. Ara cal anar a "buscar-los" a llocs concrets. Em diu en Josep, "si fa no fa, els mateixos llocs on se n'hi havien fet l'any passat".

Jo no li he pas preguntat on els va a buscar però sí que tothom sap que el Mas Llunès, Brunyola, Sant Romà, Castanyet, són llocs on se n'hi fan. No seria ètic que li preguntés els llocs concrets on ell els troba, però sí que em diu, que "és molt important ser el primer d'anar-hi, que ningú ho hagi remenat".

De fet ara només cal que surtin i sense fer malbé el bosc, ens dediquem a buscar-los. Agraïm a en Josep Pons, la seva valuosa col·laboració. Anim i endavant, que de bolets ja en sortiran!!!

EL NEGOCI DELS BOLETS

L'activitat d'anar a caçar bolets, tal com es fa avui dia, és gairebé sempre per al consum propi, tant per menjar-los frescos: fregits, a la brasa o guisats, com per salar o confitar i menjar-los en l'època en què no se'n troben. També hi ha persones que en busquen per vendre tant a la plaça o al mercat com per subministrar a botigues i establiments que prèviament ja estan convinguts que en són els seus proveïdors.

Però no sempre ha estat així; si pensem en uns vint o trenta anys enrera, tenim que els bolets, en les nostres contrades, que és on ens referim, generaven una activitat econòmica molt important, tant per la gent de pagès com per la de vila mateix. Cal pensar que en el deseni dels 50-60 l'activitat de la nostra comarca era bàsicament agrícola. No hi havia fàbriques, acabàvem de sortir de l'època de l'estraperlo, érem en plena postguerra, no es podien importar productes de l'exterior a causa de la situació política de l'estat espanyol. Aquí gairebé no es produïen béns de consum, i, per altra banda, calia tenir algun diner per comprar coses. Així, doncs, veiem que hi havia gent amb unes necessitats econòmiques, temps lliure per dedicar-s'hi, i abundor de boscos molt més nets que ara (després de l'època dels bolets s'anava a estassar el bosc per fer-ne feixos, justir el jaç per fer-ne fems i esbrancar els pins per tenir llenya per fer foc, bullir la perolada, i aprofitar-ne el carbó).

A les ciutats, sobretot Barcelona i rodalies, hi havia necessitat de productes bàsics per a l'alimentació, i començava a despuntar algú amb certa possibilitat econòmica de consum i compra i també ja hi havien fàbriques, que, per satisfer matèries primeres, bàsicament nacionals, perquè així podien funcionar. Ja tenim, doncs, un sector amb possibilitats de consum —les zones urbanes i les indústries— i la generació, per tant, un negoci amb els bolets.

Com funcionava aquest negoci? Molts ho recordareu; durant els dies de tardor tots els de la casa que podien sortien aviat calçats amb esclops (al bosc hi havien estortanys) i si el cel amenaçava pluja o havia fet algun ruixat la nit abans, portant una saca a la manera de davantal per no mullar-se les cames i una altre per al cap, i amb un cistell gros al braç, s'anava cap a bosc. Es collien tots classe de bolets comestibles. Segons l'època o l'indret abundaven una mena més que l'altra. Si es tenia molta sort, al migdia s'anava a casa a dinar, i a la tarda, tornar-hi. A l'entrada de fosc tothom feia cap a casa.

Havent arribat a casa amb el cistell ple, o no tant ple, començava una segona feina, la classificació: anar-los traient un per un del cistell i separant tots els que es podien vendre, bàsicament pinatells i rovellons que estessin bé o mig bé, els tarats molt corcats es quedaven

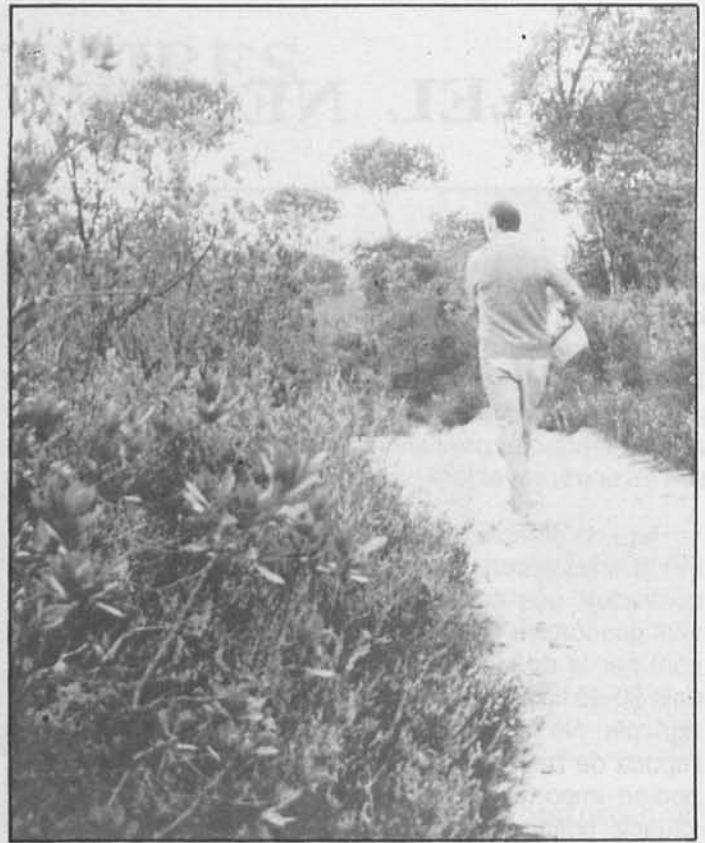
a la casa per menjar o salar i la resta de varietats mengívoles es feien guisats a la cassola o fregits a la paella. De tota manera sempre se'n solia reservar algun per fer a la graella. Per tant, gairebé sempre era objecte de venda i comerç el pinatell i rovelló.

On anar-ho a vendre? Ja se sabia de diverses cases del poble en què els "boletaires" hi tenien posada fixa, i que per altra banda ja procuraven anunciar, ja fos dient-ho a l'escola perquè els nens ho escampessin a les cases o avisant que a tal casa diumenge començaven a comptar bolets. El cas és que tothom se n'assabentava. Citarem a tall d'exemple uns punts de compra: l'Hostal de Franciac; can Pairet (on ara hi ha la Caixa de Girona), can Joan Rodó, cal Tet, can Ginesta, can Tió, l'Empalme, can Famisset a Vilobí d'Onyar; can Cello i can Gros a Sant Dalmai; l'Estanc i l'Hostal d'Estanyol. A l'entrada d'aquestes cases, cap a mitja tarda, el boletaire (que solia anar amb una camioneta o una "Rubia") hi deixava caixes i fulls de paper transparent amb gometes; cap al tard arribaven els primers venedors amb els cistells plens i tapats a vegades amb un farcell. Si venien de lluny els portaven a l'esquena, a tall de motxilla, lligats amb unes corretges, després del Déu-vos-guard de salutació ja venia la primera pregunta, fixa i invariable: a quin preu avui? A sis pessetes (per exemple). Si la resposta era satisfactòria per al venedor, desfeia el seu mocador de farcell i posaven el cistell a la bàscula —que solia ésser a càrrec de l'amo de la casa o del boletaire—. *Deu i mig brut, deia el pesador, diguem-ne "oficial"*. Abocava el cistell a la pila de bolets i els tornava a pesar: Un i mig, són nou de nets, cinquanta-quatre pessetes. El venedor cobrava, xerrava una estona amb d'altres que arribaven i se'n solia anar a comprar oli, carbur, arengades o altres coses que li havien encomanat. Aquest diner era molt important per a les despeses menudes de moltes cases.

Però no sempre anava així. Si el preu no era satisfactori deien que com que a tal casa pagaven a set (pessetes/Kg), tornaven a agafar el cistell, se'l carregaven a l'esquena i amb la bicicleta feien camí a l'altre punt on eren més bé de preu, o a vegades durant la vesprada, si el boletaire veia que en tenia massa, abaixava una peseta per kg o si en tènica pocs l'apujava per tenir més bolets. Era la llei de l'oferta i demanda. Aquestes oscil·lacions podien ser fàcilment de l'ordre d'un 10 o un 15 per cent, i era molt a l'època en què un litre d'oli valia 16 pessetes. També hi havia qui es queixava del pes: el pes brut sempre era inferior al que pesava a casa fet amb romana, i el cistell sempre pesava mig quilo més del que es creia, però solien arribar a fer un capmàs i s'ajustava el pes final.

Hem parlat de comprar carbur; totes aquestes operacions es feien amb llum de carbur, que la mestressa portava molt aviat i havia d'anar canviant segons durés la sessió, ja que mentre la pila de bolets es feia grossa a causa de les compres, per l'altre costat dues o tres dones s'encarregaven d'anar-los posant a les caixes, tots cua amunt, separant els corcats o podrits (que inviablement sortien) i fent el sostre final amb bolets macos i bons, tapant la caixa amb cel·lofana i una gometa. Aquestes dones solien cobrar a tant l'hora, que era el preu del Kg de bolets. Per tant, a més del venedor també cobraven les col·lectores i, naturalment, l'amo de la casa. Veiem, doncs, que els bolets generaven un moviment econòmic. Avui dia pot semblar ridícul, però era molt important, extremadament important per algunes cases. Finalment els bolets, recollits pel boletaire cap a les 12 o la 1 de la nit anaven a parar al Born de Barcelona (avui Mercabarna), o a fàbriques de conserva on els enllaunaven.

No hem esmentat cap casa de Salitja, perquè, o bé els portaven a alguns dels pobles veïns o bé hi havia unes dones que ajuntaven els de diverses cases i els portaven directament a plaça a Girona, i algunes de l'altra banda de Riudevella els portaven amb la bicicleta a Riudellots (era força a prop, passant per la carretera del camp d'aviació, avui tallada). Els venien a n'en Coris, que era com una mena de recader que dia per altre anava a Barcelona, ja que subministrava a diverses botigues de les quals era proveïdor fix, i solia pagar una o dues pessetes més per kg. Era una venda gairebé semi-directa, una cosa a l'estil de la que feia "El Català" a Vilobí, i aquests compraven fins i tot varietats ous de reig, i siurenys i rossinyols a principi de temporada, moixernons o cama-secs de qui en tenia, etc. Aquests casos, i també seguint la llei de l'oferta i la demanda, compraven poc i seleccionat; això sí, pagaven més bé que els altres.

En definitiva, els bolets, que no cal sembrar ni cuidar, en èpoques de penúria servien per guanyar diners, molts lectors ho recordareu bé, d'altres n'hauréu sentit parlar, i certament que se faran presents moltes anècdotes viscudes al voltant dels bolets i els boletaires. Ah!, mai s'havia d'anar a vendre el dissabte: no se'n compraven. Ja que el Born era tancat el diumenge, calia reservar-los en un lloc humit i fresc i ajuntar-los amb els del diumenge, o bé salar-los per platillo de les festes i celebracions de la casa.

MITOLOGIA DELS BOLETS

Tot el món dels bolets està immers en un cert caire misteriós. Depenen de tants factors climatològics i ambientals que ni els més entesos que coneixen els llocs idonis per trobar-ne estan segurs d'omplir el cistell quan surten de casa de bon matí.

Apareixen com per art de màgia, si les condicions són favorables, com si es tractés d'una generació espontània. A vegades a una clariana del bosc neixen formant un cercle de 2 o 3 metres de diàmetre, com una sardana de bruixes...

POBLES MICÒFILS I POBLES MICÒFOBS

El que és cert és que hi ha països micòfils que són amics dels bolets, i països micòfobs que els rebutgen i no en volen saber res.

Generalment els pobles micòfils són els que més en mengen i, en menjar-los es van afeccionant a estudiar-los per classificar-los, donant-los noms populars. També aprenen a guisar-los cada un de la manera més adequada, distingint perfectament els bons dels verinosos. Els pobles micòfobs, en canvi, no coneixen els bons ni els dolents.

Dintre d'Espanya, per exemple, a part Catalunya, el País Basc i part de València, que són amants dels bolets, la resta de regions són francament micòfobs: a Galícia, dels siurenys en diuen "pan de sapo"; i a Castella diuen que hi ha dues clases de bolets, "los hongos", que són bons, i "las setas", que són dolents, però no distingeixen els uns dels altres. Una dita corrent a la Castella rural és que "las setas sólo las comen los catalanes y las cabras..."

Dintre d'Europa, en general, és micòfila la població al voltant de la Mediterrània (excepte Grècia) i micòfoba la part atlàntica d'origen celta.

Els bolets o fongs poden ésser tan dolents com per matar una persona o produir infeccions cutànies, com les tnyes o les pitiriasis, o infeccions bucals, com el muguet infantil; però també poden ésser tan bons com per produir la penicil·lina o l'estreptomicina, que ocasionaren una veritable revolució en el tractament de les malalties infeccioses.

MITES I LLEGENDES DELS BOLETS

Aquests éssers, doncs, amb les seves mil formes i colors, són capaços del millor i del pitjor...

*AMANITA MUSCARIA (Reig Bord, Oriol Foll o Matamosques).
Foto: JOSEP FAUS, de la Societat Catalana de Micologia.*

No és gens estrany que des de la més llunyana antiguitat els trobem en l'origen de molts mites i llegendes.

Per exemple, Nikandros de Colofó, al segle III a.C., diu que els bolets neixen al niu dels escurçons en respirar l'alè verinós de la seva boca...

A la Roma imperial els bolets bons eren molt apreciats; l'ou de reig era anomenat "menjar del Cèsar". L'emperador Claudi tenia una gran dèria per menjar bolets, i aquesta passió el portà a la mort l'any 54 d.C. en menjar bolets tòxics. Segons les males llengües la seva segona esposa Agripina, per afavorir Neró, li va barrejar la farinera borda (*Amanita Phalloides*) a un plat d'ous de reig (*Amanita Cesarea*).

Neró, que també considerava els bolets com a menja exquisida, recordant la trista fi del seu antecesor, abans de menjar-los els feia tastar primer als seus esclaus.

A l'Edat Mitjana els bolets molt sovint han estat relacionats amb el món de la màgia i de la bruixeria. Aquells cercles de 2, 3 o més metres de diàmetre eren anomenats "erols de bruixes" i es deia que era el lloc dels sàbats nocturs.

Altres pobles creien que els cercles eren obra de petits gnoms o follets enjogassats que passaven l'estona saltant i ballant per sobre les copes dels bolets, i que enterraven tresors al mig de les rotllanes.

Altres deien que hi anaven a dormir dragons que treien foc per la boca i el nas.

A Catalunya també s'han conservat moltes d'aquestes creences d'origen medieval. A Sarroca de les Mines es contava que la nit de Sant Joan els follets es reunien en

consell sota la copa dels bolets i que si hom caminant pel bosc en collia un enfuria aquells homenets, cosa que podria portar-li greus conseqüències.

EFFECTES AL·LUCINÒGENS DELS BOLETS

Hi ha certs bolets que, al llarg dels temps i dintre de cultures molt diverses, s'han menjat pels efectes que produeixen sobre la ment, tot seguint uns ritus determinats.

A Xina, per exemple, deien que menjant el fong JU-I es tenien visions del Paradís.

Dintre de la cultura asteca, a l'època de la conquesta de Mèxic per part dels espanyols, el bolet TEONANACATL (carn de Déu) era menjat pels indis seguint uns rites fixats per la tradició, i que els religiosos que acompanyaven els conqueridors consideraven com una comunió diabòlica.

A les tribus de les regions septentrionals de Sibèria també era habitual l'ús pels seus efectes al·lucinògens d'un bolet també conegut al nostre país. El prenien sobretot els xamans o sacerdots, que eren considerats uns intermediaris entre el poble i el més enllà. És la *Amanita Muscaria*, anomenat també REIG BORD (per la seva similitud a l'ou de reig), o MATAMOSQUES (per les seves propietats insecticides), o ORIOL FOLL (oriol pel color semblant al de l'ocell d'aquest nom i foll per la folia passatgera que provocava la seva ingestió).

R. Gordon Wasson i la seva esposa Valentina Pavlovna a la seva obra "MUSHROOM, RUSSIA AND HISTORY" (1957), fan un estudi exhaustiu dels bolets i

les seves relacions amb les tradicions, costums i mites dels diferents pobles, creant de fet una Ciència nova: l'ETNOGRAFIA MICOLÒGICA.

En el llibre "EL BOLET I LA GÈNESI DE LES CULTURES" Josep M. Fericgla estudia en el nostre país àmbits culturals forjats per l'*Amanita Muscaria* i la seva relació amb mites i tradicions sobre follets o gnoms que en algunes comarques són anomenats "martinets" (Cerdanya) o "menairons" (Pallars). Gràficament es representen com uns homenets petits amb barretina vermella i una grossa barba blanca; així els veiem representats per Apel·les Mestres a una il·lustració del 1907, i els presenta també associats al món dels bolets. Hi ha moltes coincidències que relacionen els mites sobre follets i el reig bord: els països amb boscos de bedolls o de pi negre on aquest abunda, són també rics en tradicions i mites sobre gnoms.

I no cal oblidar que darrera cada llegenda o fet simbòlic sempre hi ha una realitat material o psíquica que l'ha forjat a poc a poc. Aquesta realitat la trobem en els efectes que segueixen a una intoxicació causada pel reig bord. Si bé aquests efectes varien molt d'una persona a l'altra segons les circumstàncies de la ingestió, podríem resumir-los esquemàticament en tres fases:

1).- Després d'uns 25 minuts de la ingestió del bolet comença una sensació d'eufòria i loquacitat (a vegades però precedit per vòmits).

2).- Al cap de 30 a 60 minuts comencen les alteracions espacials i unes visions de petites espurnes lluminoses que es mouen ràpidament. Se senten unes veus

provinents de les llumetes que, segons els siberians, serien l'esperit del bolet, i segons tradicions europees, serien els gnoms o follets.

3).- Més endavant l'individu intoxicat és envaït per una forta somnolència, i els objectes del seu entorn semblen augmentar de volum. Es presenten problemes de moviment i finalment la somnolència va creixent fins que l'individu cau en un somni profund. És aleshores quan l'intoxicat viatja per móns lluminosos i li sembla conèixer el passat i el futur...

Però... COMPTE!! això no és cap apologia dels efectes al·lucinògens dels bolets; s'ha de tenir sempre present que és un món relliscós i perillós. Josep M. Fericgla, l'autor del llibre esmentat ha provat per ell mateix aquests efectes, però en un ambient i circumstàncies totalment controlades.

I podríem acabar amb unes paraules del mateix autor quan diu que qui s'aventura a endinsar-se en la foscor ha de conèixer el camí de tornada tan bé com el d'anada...

JOAQUIM PUIGVERT I PASTELLS

BIBLIOGRAFIA

"Botànica Pintoresca", Pius Font i Quer - Ed. Sopena (1964)

"Plantas medicinales", Pius Font i Quer - Ed. Labor (1976)

"Llibre dels bolets", David Griñó - Ed. Millà (1977)

"El bolet i la gènesi de les cultures", Josep M. Fericgla -

Ed. Alta Fulla (1985)

INOCYBE FASTIGIATA, un altre bolet amb propietats al·lucinògenes.

Foto: JOSEP FAUS, de la Societat Catalana de Micologia.

MICOGASTRONOMIA

La secció de cuina que sota el títol "PLATS I OLLES" us ofereix habitualment la revista, en aquest número l'hem volgut incloure en el DOSSIER. La raó és molt evident: els bolets, i el desig de facilitar-vos uns quants suggeriments i un més ampli receptari de plats, cuinats amb aquest preat fruit del bosc.

Qui no coneix les excel·lències d'aquest univers micològic?

Tots hem gaudit alguna vegada d'una exquisida graellada de pinetells i rovellons, d'una deliciosa fregida de variats bolets amb salsitxes i all i julivert, o també, d'un succulent fricandó cuinat a la manera de les àvies, amb bolets del temps o bé confitats.

Ara bé, el que nosaltres ens hem proposat és inventar —si és que en cuina queda res per inventar—, unes noves receptes confeccionades amb diferents bolets, que sortissin una mica d'allò que considerem la cuina tradicional. Per tant, amb una dosi d'imaginació, una mica d'experiència i un tant per cent de bones intencions, com si d'una poció màgica es tractés, hem elaborat uns quants plats; no us alarmeu! que us en garantim els resultats i fins i tot han estat degustats per bons gourments, els quals se n'han llepat els dits i... encara sobreviuen.

Amb tot, els qui teniu la darrera paraula sou vosaltres, i desitgem que aquestes propostes us siguin d'utilitat.

BON PROFIT!!!

Abans d'entrar en matèria i desgranar el receptari, farem un breu repàs per les diferents maneres de cuinar i presentar els bolets.

PRIMERS PLATS: sopes
amanides
truites
tartes (salades)
fregits
arrossos
pastes

SEGONS PLATS: guisats amb carns diverses
o amb peix.

SALSES: de moixernons
o qualsevol bolet assecat.

CONSERVES: amb aigua i sal
amb vinagreta (especialment
pinatells petits)
congelats
naturals, al bany maria
assecats.

Com a conclusió recordeu que tot i ser la tardor l'estació micòfila per excel·lència, també trobem bolets en altres èpoques; n'és un exemple l'escassa i molt estimada múrgola. Altres bolets, no tant preuats, els podem consumir frescos durant tot l'any, són els cultivats, com els xampinyons o les gírgoles. Per acabar recordar que alguns bolets poden ser assecats i servir-nos en qualsevol moment per donar un toc o aroma a molts plats.

SOPA DE ROSSINYOLS

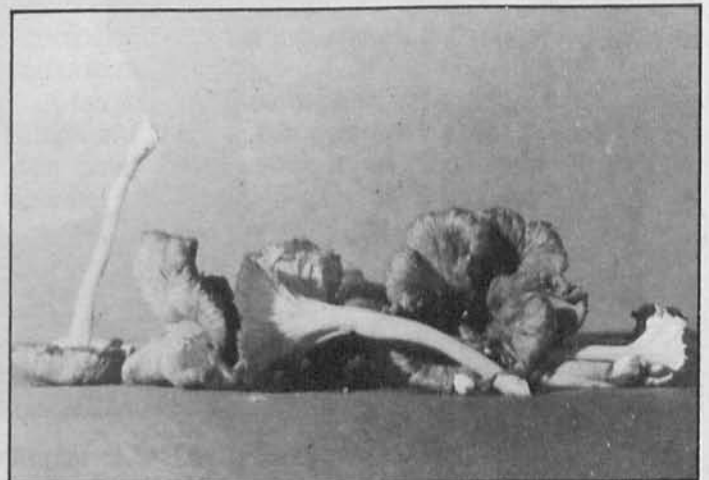
Ingredients:

8 llesques molt fines de pa torrat (ben sec)
1 ceba
1 tomata (grossa)
1/2 kg de rossinyols
100 g de carn de porc picada
2 grans d'all
10 o 12 ametlles torrades
Sal, pebre i oli.

Es fan torrar les llesquetes de pa al grill que quedin roses i seques.

Amb molt poc oli farem el sofregit de la ceba i la tomata.

Dins l'olla que volguem fer la sopa, hi posarem el pa, el sofregit i l'aigua suficient. Quan hagi bullit una estona, es tritura amb la batedora i s'hi afegeixen els bolets nets i crus i la carn que haurem daurat en una paella. Ho deixarem coure uns 10 minuts i finalment hi tirarem la picada d'all i ametlles i ho retirarem del foc.

TARTA DE BOLETS

Ingredients:

500 g de bolets
(gírgoles, xampinyons, rossinyols, etc.)

2 porros grans
50 g de bacó
4 ous
200 cc de crema de llet
1/2 tòfona
Sal i pebre blanc
Formatge ratllat

Ingredients per a la pasta brisa:

150 g de farina
75 g de manega
1 ou (rovell)
2 cullerades d'aigua
Sal
Un motlle desmuntable de 25 cm

Es una paella es fregeix el bacó tallat ben petit i en el mateix oli es saltegen els bolets. Tallem els porros petits i els ofeguem amb mantega, procurant que no es dorin.

Es fa la pasta brisa posant la farina fent un cercle i posant al centre el rovell d'ou, la mantega, l'aigua i la sal. Es barregen aquests ingredients amb una forquilla i quan estan ben ajuntats s'hi va incorporant la farina amb la punta dels dits, però sense amassar-ho. Es forma una bola i es deixa reposar 1/2 hora en un lloc fresc.

Mentrestant, en un recipient fondo batem els ous i la crema de llet i hi ajuntem els bolets, els porros, el bacó, la tòfona ratllada, sal i pebre.

S'unta el motlle amb mantega, s'estén la pasta amb el corró i es folra. S'omple de la mescla que hem preparat i es posa al forn batant fort uns 20 minuts. Passat aquest temps hi posem el formatge ratllat per sobre i ho deixem coure 10 minuts més.

SALSA DE MOIXERNONS per acompanyar carn

Ingredients:

Suc de rostit desgreixat
Una culleradeta de "Maizena"
20 g de moixernons remullats
50 cc de crema de llet
200 cc de brou o aigua
Sal i pebre

Es fa bullir el suc de rostit amb el brou o aigua durant deu minuts i es passa pel "xino".

Desfem la "Maizena" en un cassó amb una mica d'aigua freda, hi oboquem el suc que hem preparat junt amb els bolets i la crema de llet, hi posem sal i pebre i ho deixem bullir uns deu minuts.

Ha de quedar una salsa cremosa però no espessa.

SUQUET DE PEIX AMB BOLETS

Ingredients:

Un peix de carn dura d'un quilo i mig
2 cabeces d'alls
1 tomata grossa
600 g de bolets de guisar (millor frescos)
Una patata grossa
Sal, oli, pebre
Safrà, julivert, pinyons, ametlles.

Primerament fregirem els bolets lleugerament enfari-
nat en una paella amb una mica d'oli.

En una cassola de terra sofregirem els alls ben trin-
xats. Abans que siguin rosos, hi tirarem la tomata ratllada.
Quan s'hagi reduït una mica, hi afegirem els bolets, la pa-
tata tallada a làmines fines i una mica d'aigua.

Quan les patates siguin pràcticament cuites, hi posa-
rem el peix tallat a rodelles, la sal i el pebre i si convé hi
afegirem una mica d'aigua. Ho deixarem coure uns deu
minuts i finalment hi tirarem la picada feta amb el julivert,
els pinyons, les ametlles, el safrà i el fetge del peix prè-
viament passat per la paella. Li farem donar un bull més i
ho retirarem del foc.

PILAR I DORA

EL BOLET DE TOTS COLORS

El dia que ens vam perdre al bosc dels Tres Vents, havia plogut i feia fred. Sota la pinassa, el terra era tou i enfangat i les sabates se'ns hi enfonsaven. Però ni la mica de pluja caiguda al matí ni aquell aire que ja ensumava l'hivern havien fet desistir la Lena de portar-nos a berenar al bosc.

Haviem menjat asseguts al banc de pedra de la font de la Serp, mirant el doll d'aigua fresca que semblava sortir del bell mig de la roca. Damunt nostre, les branques del roure gros s'espolsaven les fulles esgrogueïdes en un incessant ruixat vegetal i daurat.

—Explica'ns un conte, vinga —va demanar en Joan Marc a la Lena mentre endrapava una immensa llesca de pa amb tomata i botifarra negra.

La Lena, quan li ve bé, ens explica històries i contes de tota mena. Quan la veiem ben disposada, ens asseiem al seu voltant i veiem com rumia una petita estona tot mirant els núvols. Després, engega, i sembla mentida com una persona tant més gran que nosaltres esdevé una criatura més, creient-se tot el que diu i, de rebot, fent-ho creure als altres. Les històries que ens agraden més són les que s'inventa sobre la marxa i, sobretot, aquelles en les quals ens hi fica de protagonistes.

—I de què ha d'anar, avui? —ens va preguntar.

—De bruixes —va contestar en Gerard més de pressa que un llampec. A en Gerard, el tornen boig les històries de bruixes i màgia.

—De nens perduts en unes colònies misterioses —deia l'Albert.

—No! —va replicar en Bernat. —Aquesta ja ens la sabem.

—Alguna història sobre el mar —va insinuar la Laura.

—A la Lena li agraden més les muntanyes —contestà en Joan Marc.

—I si te n'inventes una d'indis? —va preguntar l'Isaac.

—O una d'astronautes —deia l'Oriol.

—O alguna història de fades i prínceps que busquen la "flor romanial" —van dir alhora la Judith i la Carme.

La Lena, me'n vaig adonar de seguida, no ens escoltava ni de lluny. Caminava ja pels fils que l'havien de portar a explicar-nos una història d'encara no sabíem què.

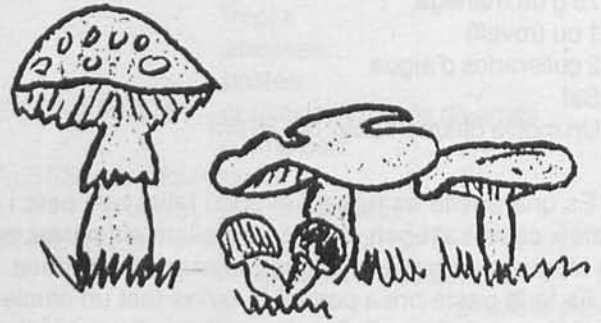
—Anirà de bolets —va dir a la fi.

—Sí, home, i què més? —protestava en Joan Marc.

—Voleu callar d'una vegada? —La Laura estava impacient per començar a escoltar el conte. I els altres, també, no ens hem pas d'enganyar.

—Hi ha una història que sempre m'ha impressionat molt —ens deia la Lena. —Potser la coneixeu. És la de l'Àlicia al País de les Meravelles. Hi ha un moment en el qual es torna petita, petita... i cal que es mengi un trosset d'un bolet màgic per tornar a ser com era abans. Però es veu que s'equivoca en la mesura, en menja més del compte i després es fa gran, gran...

I tot seguit, sense interrompre-la amb prou feines gens, vam escoltar mil i una històries sobre en Gerard, en Joan Marc, la Laura, jo mateix i tots els altres menjant bolets de tots colors, fugint d'un vell rodamón que ens volia ficar al seu sac i passant aventures de tota classe en un bosc ple de paranys i enmig d'una nit més negra que el sutge.

Un cop acabat el conte, l'Oriol, que si fos per ell no pararia mai quiet, va preguntar:

—I si anéssim a buscar bolets, ara?

La Lena va consultar el seu rellotge i va fer una ganyota.

—És un pèl tard —contestà—. Els dies ja són molt curts i de seguida es farà fosc.

—Però, aquest bosc, ens el coneixem com si fos el pati de casa —protestava en Bernat. —Tant li fa que tornem una mica més tard.

—Vinga, anem a buscar bolets —insistia l'Oriol.

—No ens sortirà pas aquell vell estrofolari del conte? —en Gerard no les tenia pas totes i els altres ens en rèiem.

—En Gerard té por, en Gerard té por —cridava l'Isaac.

A la fi, la Lena va dir que d'acord però només una estoneta i prou.

—No vull que els de casa vostra pateixin. Quan veiem el primer estel, tornarem.

El sol ja estava molt baix i els bolets, si és que n'hi havia, no es veien. Però estàvem engrescats i, en el fons, tothom somniava poder entrar, ni que fos per una vegada, en alguna aventura semblant a les que ens explicava sempre la Lena.

És clar que el bosc dels Tres Vents no era res de l'altre món i sabíem que era gairebé impossible trobar-hi res de fantàstic. Ens el coneixíem com si hi haguéssim nascut i es podia dir que havíem passat més estones jugant pels seus amagatalls que no pas pels carrers i places del nostre poble.

Per això mateix tots vam quedar garratibats quan en Bernat va preguntar:

—Algú em podria dir des de quan hi ha aquestes runes aquí al mig?

Ens hi vam acostar tant a poc a poc que algú que ens hagués vist s'hagués recargolat de riure.

—Sembren les restes d'un castell —digué la Laura.

—O d'algun monument prehistòric —vaig sentir que deia la Judith.

—No. Els monuments prehistòrics no eren pas tan grans —reflexionava en Joan Marc.

—I tu què saps? —li preguntà l'Albert. —Que vols dir que n'has vist mai cap?

—Més que tu.

Hi havia una porta, o el que semblava que havia estat una porta, que s'aguantava prou dreta enmig de l'estructura de pedra. Més enllà, s'estenia una mena de pati interior amb tot d'heures afamades que s'enfilaven per les parets mig derruïdes.

—I si hi entréssim? —va preguntar, decidida, la Laura.

—Jo, ni boig —en Gerard ho tenia claríssim. Però al capdavant va entrar com tothom i, en sortir, es va portar la mateixa desagradable sorpresa que tots els altres.

No hi havia res dins del pati que ens atragués prou l'atenció ni que ens ajudés a desvetllar el misteri d'aquelles runes que no havíem vist mai de la vida. Cap inscripció, cap escultura, cap senyal de res, cap túnel misteriós, cap soroll indeterminat. Vam decidir tornar a passar per sota el llindar de la porta.

La sorpresa, ja ho he dit abans, va ser desagradable. S'havia fet fosc de cop, sense que ens n'adonéssim, i el bosc que teníem el davant no s'assemblava gens al que coneixíem. No hi havia pins, ni roures ni alzines sureres. Els arbres eren estranyíssims, molt alts i amb les branques recargoladíssimes i negres. Les fulles eren tan grosses com els tortellets que fa el pastisser i d'un color

blanc fantasmagòric que ens posava els pèls de punta cada vegada que alguna es movia gronxada per un lleuger aire glaçat que no sabíem pas ben bé com ni d'on venia.

—Ara pla —va ser tot el que va dir en Joan Marc.

—On som? —Preguntava l'Oriol.

—Hauríem de ser al bosc dels Tres Vents —contestà la Lena— però és evident que ens l'han canviat.

—Qui? Com? Per on se'n surt? Què farem, ara? —tots preguntàvem coses alhora i ens començava a envair la sensació que estàvem més perduts que una vaca en una biblioteca.

De cop, la Carme va xisclar d'una manera que ens va fer saltar a tots.

—Una aranya, una aranya! —cridant tot assenyalant alguna cosa que es movia entremig de la fullaraca. La Carme sent un pànic indescriptible envers aranyes, cucs, i animalots per l'estil que se li belluguen pel davant encara que sigui a una distància prou prudent.

Era una aranya, sí, però enorme, com una sabata del quaranta-dos, blanca com les fulles d'aquells arbres que semblava que ens espiaven, i amb unes potes llarguíssimes i peludes, també blanques. No només la Carme va arrencar a córrer com una esperitada, us ho juro. En un tres i no res, ens vam escampar pel bosc fent l'efecte d'una bandada de perdius espantades pels trets sobtats d'un caçador furtiu.

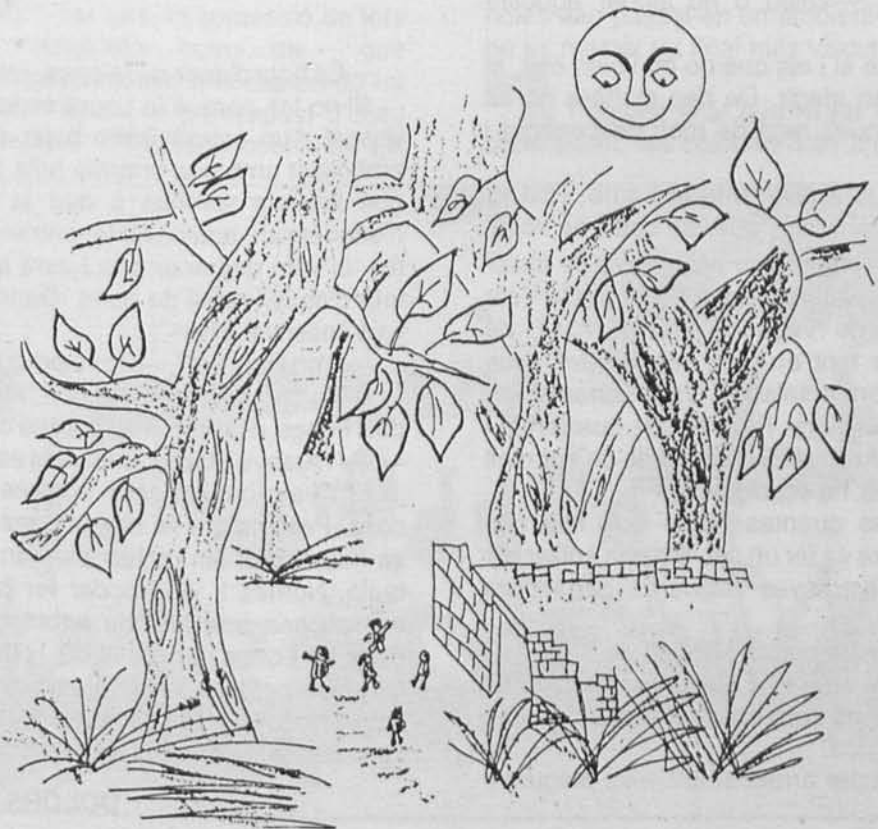
Al cap d'una estona, vaig sentir la Lena que ens cridava.

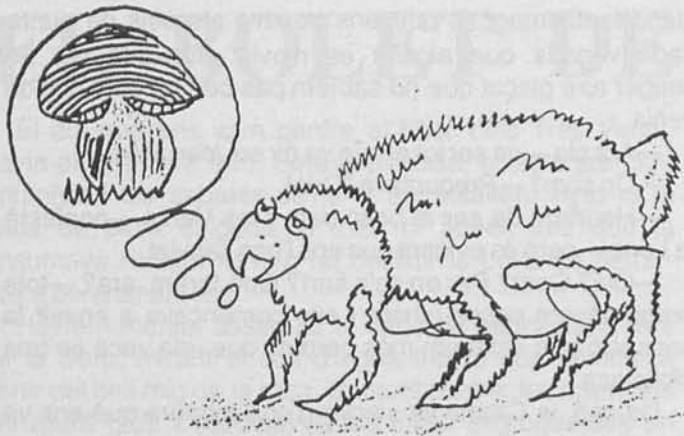
—No us allunyeu, no passa res, veniu cap aquí.

La vam trobar asseguda al mig d'una clariana, amb l'aranya blanca damunt els genolls.

—Fés fora aquesta bèstia peluda! —cridava la Carme ben esverada.

Però la Lena ens tranquil·lità.

—No us farà cap mal —va dir—. És l'Aranya Blanca del Bosc dels Fongs. M'ha explicat que un dia va menjar, per equivocació, un trosset petit d'un bolet desconegut que li va fer perdre els seus bonics colors. Era tota negra, brillant, amb ratlles grogues. D'ençà d'aleshores, cap altra aranya ni animal del bosc no se li acostava, tenen por que els encomani alguna estranya malaltia que els faci perdre, també, els seus colors.

—I no pot tornar a ser com era? —va voler saber l'Isaac mentre amanyagava el cap i les potes de l'insecte sense ni mica de por.

—Hauríem d'ajudar-la a trobar el Bolet de Tots Colors. Però és molt difícil. Penseu que hem anat a parar en un bosc que n'és ple, de bolets, i aquest que busca l'aranya és escàs i molt amagat. Ella diu que potser fa cinquanta anys o més que l'està buscant.

—Però nosaltres som molts —deia en Bernat—. Si ens hi posem de seguida, ben segur que el trobarem.

—A més de bolets, hi ha més aranyes per aquests voltants? —preguntà la Carme amb un fil de veu.

—O vells rodamóns amb sacs a l'esquena per tancar-hi la gent? —va dir en Gerard.

—A veure! —L'Isaac va aturar les preguntes dels altres amb decisió i fermesa—. Voleu o no ajudar aquesta pobra bèstia?

La majoria vam dir que sí i els que no ho veien clar, al capdavant, també s'hi van afegir. De cap manera no es volien quedar sols en aquell racó de món desconegut i fosc.

Vam fer tres grups. Jo anava amb la Laura, l'Isaac, l'Albert i la Judith. Vem tenir sort que, de cop i de volta, sortís una lluna blanca i rodona que esquitxava de claror tots els racons d'aquells misteriosos Bosc dels Fongs. Vam caminar molta estona, de vegades cap al nord, de vegades cap al sud. De tant en tant, sentíem les veus dels altres, llunyanes, com entelades. Vam trobar bolets de totes mides, formes i colors. Però el que buscàvem i que, com ens havia dit l'Aranya Blanca, havia de ser molt gros i de moltes coloraines, no era enlloc.

Al cap de no sé pas quantes hores que feia que voltàvem per allà, la Laura va fer un crit. S'havia enfilat per un marge ple d'unes estranyes falgueres gegantines que la tapaven tota.

—Veni, veni! Em sembla que l'he trobat!

Era un bolet magnífic, amb tots els colors de l'Arc de Sant Martí i més i tot, gros com una bombona de butà, estarrufat com un gall vanitós.

—I com ens ho farem per arrencar-lo? —va preguntar l'Albert.

—Voleu dir que amb un trosset no en farem prou? —La Laura quan vol és molt pràctica. Amb molta cura, en va tallar una mica del barret i el va embolicar amb una fulla de falguera. —I ara anem a buscar els altres i l'aranya.

Va costar una mica reunir-nos tots. A la fi, ens vam trobar a la clariana on havíem deixat l'Aranya Blanca. Va obrir uns ulls com taronges en veure el tros de bolet que la Laura li oferia. El va menjar amb avidesa i, gairebé de seguida, va esdevenir negra i groga, i va posar una cara de satisfacció que ens va fer riure a tots.

—Com us ho podria pagar? —deia—. Estic tan contenta...

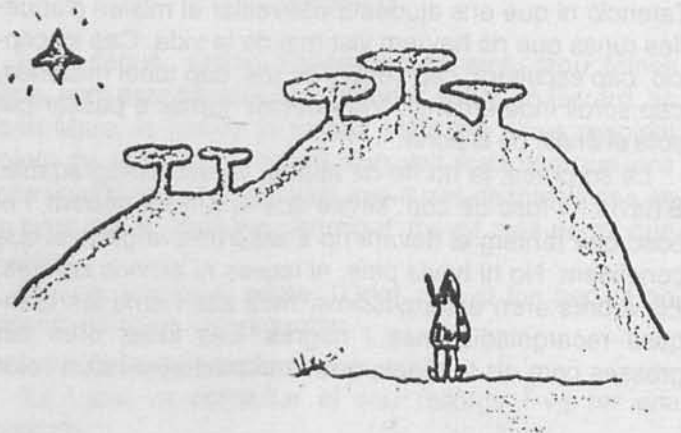
—No sabries pas com ho hem de fer per sortir d'aquest bosc? —va preguntar-li la Lena.

—Heu de tornar a passar per sota el lllindar de la porta de les runes.

—Només això? —en Gerard no s'ho creia.

—Sí —contestà l'aranya—. Només això.

Li vam dir adéu, satisfets de veure-la tan alegre, i vam traspasar la porta. No vam pas anar a parar a aquella mena de pati ple d'heures sinó que, sense saber com, ens vam trobar altre cop just sota el roure de la font. El sol era a punt d'amagar-se i la Judith acabava de descobrir el primer estel.

—És hora d'anar cap a casa —va dir la Lena.

Si no fos perquè la Laura es va trobar a la butxaca un trosset d'un estranyíssim bolet de tots colors que duia embolicat amb una enorme fulla de falguera, hauríem dit que havíem somniat o que la Lena, sense que ens n'adonéssim, ens havia fet entrar en algun dels seus contes. Li vaig demanar a la Laura que em donés una punteta d'aquell retall de bolet. Quan vaig arribar a casa, el vaig ensenyar a l'avi.

—D'on l'has tret? —em va preguntar tot intrigat.

—No t'ho sabria dir del cert, avi. Tant pot ser del Bosc dels Fongs, d'un conte de la Lena o d'un somni.

—I l'Aranya Blanca, encara hi és?

Em vaig quedar molt sorprès que en sabés alguna cosa. Però no em va voler dir res més. Va somriure i em va manar que em rentés les mans, que el sopar ja era a taula. Només li vaig poder fer prometre que algun dia m'explicaria una història sobre una Aranya Blanca, un Bosc de Fongs i un Bolet de Tots Colors que, una tarda, quan era petit, va trobar al mig del Bosc dels Tres Vents, aquell bosc que em pensava que coneixíem tan bé, tot traspasant la porta d'unes runes que no havia vist mai.

QUATRE COSES SOBRE LES COLÒNIES

Entre els dies 16 i 30 de juliol van tenir lloc les colònies organitzades per l'Esplai de l'Associació Pere Antoni. En aquesta ocasió, vam anar a la comarca del Maresme, a la casa de Sant Pere de Riu, situada entre els municipis de Tordera i Pineda de Mar.

El fet de triar una casa per passar-hi les colònies no és gaire fàcil i menys amb les condicions que nosaltres volem. Si ho expliquem aquí és pels comentaris que ens han arribat en el sentit que, aquest any, la casa i els entorns no eren com els d'altres vegades.

La casa de Sant Pere de Riu —i això, els pares que van venir a la reunió informativa del dia 30 de juny ja ho saben— ha estat restaurada gràcies a l'esforç de tot el poble de Pineda. Homes i dones, nois i noies, nens i nenes hi han dedicat caps de setmana i dies de vacances sencers per posar-la a punt amb totes les normes que la Generalitat exigeix a les cases de colònies. La majoria dels mobles i parament divers ha estat donat per particulars o col·lectius (restauradors, pescadors, escoles, etc.). No és tan gran com la dels Arcs de Santa Pau ni tan luxosa com la de Sant Privat però té de tot i s'hi està bé, és còmode i agradable, té una bona vista sobre el mar de Pineda i compleix totes les condicions de seguretat exigides. Si els entorns no són tan verds com els de la Garrotxa i no disposa de prats i ombres per parar-hi les taules, nosaltres no hi podem fer res. Només cal pensar que, d'aquí a un temps, quan porti més temporades a ple rendiment, s'hi hauran plantat més arbres pels voltants i haurà crescut l'herba en llocs on encara és ben visible la marca de paletes, lampistes i pintors.

D'altra banda, Sant Pere de Riu és una de les poques cases de colònies on encara hi deixen que els estadants hi portin els cuiners i s'encarreguin de tot. Normalment, i aquest fet va en augment, l'oferta de cases de colònies inclou la pensió completa i, per tant, la supressió de tota una sèrie de serveis —menjador, cuina, etc.— que nosaltres sempre hem tingut molt clar que havien de fer els nens. Igualment, i per lògica, el pressupost d'unes colònies a pensió completa o portant nosaltres els

cuiners i el menjar canvia notablement. Encara que, per als monitors, això significa el doble de feina, creiem que val la pena. Finalment, si un dels objectius que sempre ens hem proposat quan organitzem les colònies és el de passar uns dies de total i absoluta convivència, el fet de conuiu amb gent desconeguda, tot i que poden ser persones molt amables i discretes, trenca una mica aquest propòsit. A la llarga, però, caldrà fer nous plantejaments davant la dificultat que representa trobar cases amb aquestes condicions.

Parlant ja en concret de com van anar les colònies d'enguany, hem de reconèixer que el fet de separar els nens en grans i petites va contribuir a trobar una dinàmica molt coherent en totes les activitats.

Dels dies 16 al 23, vam tenir 20 nens entre 5 i 8 anys, 2 cuiners, 4 monitors i 5 pre-monitors. Vam fer tallers de titelles, de teatre, de regals i d'impremta. Per grups, vam fer diàriament els serveis. Ens vam passar tot un dia a la platja, vam fer un joc de nit i molts d'altres tipus de jocs durant tots els dies. Es va fer un bivac prop de la casa, al qual van participar, amb moltes ganes i il·lusió, tots els nens. El fil argumental tractava d'un misteriós ermità que ens enviava missatges a través d'una pedra màgica que els nens havien de trobar. El dinar de l'últim diumenge, amb els pares i familiars que havien vingut a buscar els nens, va ser molt bonic i compartit.

En canvi, no podem dir el mateix del diumenge que els pares van venir a recollir els grans. De 44 que havien assistit a les colònies, només es van quedar les famílies d'uns tretze o catorze. Els altres, amb una excusa o altra, van preferir endur-se'ls de seguida i el comiat va ser, per tant, d'allò més fred. Ho lamentem molt i no voldríem que això es repetís un altre any. La setmana que els nois i noies han passat en un ambient tan unit, divertit i relaxat bé es mereix un final més viscut i compartit, també, pels pares.

Tot i aquest final que ni els monitors ni els nens no esperàvem, les colònies van anar molt bé. El fet que a

Sant Pere de Riu no hi hagués piscina ni lloc adient on banyar-se cada dia va propiciar tota una sèrie d'activitats que, en altres ocasions, havien quedat més oblidades. Es va jugar molt, que era un dels nostres objectius. Fins i tot es va portar a terme un taller de jocs organitzats pels mateixos nens i als quals després vam haver de jugar tots plegats. Es van fer tres jocs de nit, també es va anar tot un dia a la platja i, una tarda, es va baixar al poble de Pineda per assistir, de nit, a un ball popular. El fil argumental va anar d'estrelles, planetes i signes astrològics i

va ser seguit per tots amb força interès. El nivell de convivència i entesa entre la gent va ser, en general, molt bo. En aquesta segona setmana, van assistir a Colònies 44 nens i nenes, 2 cuineres i 7 monitors.

El balanç que els monitors fem d'aquestes dues setmanes és molt positiu. De tota manera, els nens són qui tenen l'última paraula i els que han de decidir si volen tornar o no a les colònies de l'estiu que ve.

L'EQUIP DE MONITORS

construccions BUSQUETS

C/. Madrenys, 27 - Tel. 47.31.08 - 17185 VILOBÍ D'ONYAR (Girona)

FESTA MAJOR DE SALITJA 1989

Enguany, la Festa Major del nostre poble ha durat cinc dies:

El dia 11 a les 7 del vespre, va començar la Festa amb la tradicional repicada de campanes.

El temps no ens afavoria gaire; faltava mitja hora pel cinema a l'aire lliure i encara queien quatre gotes empipadores que no ens deixaven tranquils, però, més tard, el cel es va asserenar i tots, grans i petits, acudíem a la Plaça Major a veure la pel·lícula, la qual no va ser res de l'altre món, però la gent s'ho va passar bé.

La major part del dissabte, dia 12, va ser dedicat a la quitxalla. Es van fer els jocs a la piscina que, encara que consistissin en el mateix que l'any passat, van aportar un nombre més gran de participants i d'espectadors.

A la tarda, la mainada sortia de casa seva amb vestits estrambòtics intentant imitar els cantants de l'època, ja sigui en pla burleta o bé seriosament. Els més petits, però, també hi van dir la seva; cantaven cançons catalanes ben senzilles i recitaven poemes curts que acompanyaven amb gestos. Tot plegat fou divertidíssim i al públic, fins i tot li baixaven les llàgrimes de tant riure.

En finalitzar l'acte tota la canalla que hi havia a la plaça, ja fossin participants o no, van pujar a l'escenari a recollir un cucurull de bombons gelats i, ben contents, van tornar cap a casa.

A les 10 de la nit es van fer sardanes i, ves per on, els de la Cobla Ciutat de Girona no van voler tocar al pujador de pedra com es feia tradicionalment.

Més tard, el temps ja ens va tornar a donar a tabarra. Faltava poca estona per arribar a les 12 de la nit, hora en què s'havia d'iniciar el ball, i tot el jovent estava exasperat, pensant-se que s'haurien de quedar a casa en lloc d'anar a ballar. Però sort en vàrem tenir de la Mare de Déu! al cap d'uns minuts el cel era estrellat i ja no va tornar a ploure més.

El conjunt del dissabte, sincerament, no s'hi va lluir gaire, però, malgrat això, el jovent no s'ho va deixar perdre i va ser una gran nit pel bar de la comissió: els que feien pinxos no donaven l'abast i la gent de dins el bar anava de bòlit d'un cantó a l'altre servint la "clientela". La plaça era plena de gom a gom i atravesar-la era tota una aventura.

El diumenge dia 13, a les onze, cap a missa. Tant l'ofici com el concert que es feia seguidament, van ser cantats i tocats pel grup Les Fonts de Salitja.

Havent dinat, a la plaça es va fer una exhibició sardanista a càrrec de Mans Amigues, de Cassà de la Selva, que van ballar una sardana de lluïment i una altra amb punts lliures. Això no ho havíem fet mai encara però va agradar molt als sardanistes afeccionats.

Una altra de les innovacions introduïdes aquest any fou la prova esportiva "l'home de ferro" o triatló, que consisteix en una sola cursa però de tres esports diferents: natació, ciclisme i atletisme.

Diumenge, en acabar l'exhibició sardanista abans esmentada, es va fer ball amb el conjunt Filigranes.

El dilluns, dia 14, es va fer el bicicross, en què van participar tots els vailets del poble en diferents categories que ells mateixos havien organitzat.

A la nit, es va fer el ball, amb el conjunt Aquarel·la.

Finalment, el dimarts, dia 15, dia de la Mare de Déu d'Agost, es va fer, al matí, l'ofici solemne acompanyat pel grup Les Fonts de Salitja.

A la tarda hi va haver sardanes i seguidament el XII CONCURS DE CANÇÓ DE SALITJA. El primer premi, que consistia en seixanta mil pessetes i un trofeu, el van guanyar Joan Colls i Sandra Roger amb la cançó "Quant la nit s'apaguí".

La segona cançó guanyadora fou "Va per tu", interpretada pel grup Josep, Lluís, Montse i Rossend de Cassà de la Selva. Se'ls va atorgar quaranta mil pessetes i un trofeu.

El tercer premi, el van guanyar Margarida Busquets, Concepció Planas, Sílvia Simon i Lluïsa i Rosa Güell, de Salitja. El títol de la cançó era "Voldria dir-te", i el premi consistia en vint mil pessetes i un trofeu.

El premi popular, se'l van emportar els mateixos que van rebre el primer premi i va consistir en un sopar per als components del grup.

Durant el concurs es va repartir a tots els assistents un "diari" en què hi havia tots els col·laboradors i algunes explicacions sobre el que és la festa i el poble en sí.

En finalitzar el concurs, es va fer el tradicional lliurament gratuït de "borregos" i moscatell.

Globalment podem dir que aquest any la festa ha anat molt bé i volem donar les gràcies a la gent del poble i a tots aquells col·laboradors que, d'una manera o altra, ho han fet possible.

UNA ESTIMULANT EXPERIÈNCIA RADIOFÒNICA

Durant tot aquest estiu, l'emissora de Ràdio Nacional d'Espanya a Girona ha portat pels pobles de les nostres comarques un programa-concurs infantil anomenat "La llamborda". Prèviament escollits els pobles participants, l'equip del programa es posava en contacte amb els Ajuntaments i es preparava l'actuació dels participants.

Concretament a Vilobí, es va demanar la col.laboració de l'Esplai de l'Associació Pere Antoni. El dia 10 de juliol, un gran nombre de mainada i de gent gran disposada a ajudar amb el que fos es va congregar a la plaça Nova. Mentre els de la ràdio entrevistaven en Pepet de can Joan Rodó que explicava sucoses i interessants històries dels nostres veïnats i l'Angel Comas de can Palahí, que parlava de la recuperació dels goigs, la mainada corria amunt i avall del poble a la recerca dels objectes més impensables (una pastilla de sabó Lagarto, unes botes de pescador, un barret de copa o un ou ferrat, en són un petit exemple).

El resultat fou un esplèndid quart lloc a la classificació general, la qual cosa representà formar part dels vuit pobles que aspiraven a ser finalistes. La Celler de Ter havia estat el guanyador absolut i el premi consistia en una actuació del Tripijoc o Trastobilis al mateix poble. Dels altres vuit, el que quedés primer obtindria també l'actuació d'un grup d'animació i una gran festa amb xocolatada inclosa.

Els dos representants de Vilobí d'Onyar, la Marta i en Bernat, van fer un gran paper als estudis de Ràdio Nacional, contestant preguntes sobre comarques i cultura en general, i passant diverses proves ajudats per un equip de persones del poble que hi estaven en contacte a través del telèfon.

Van superar fàcilment els quarts de final i, només per un punt, no van poder disputar la final amb Sils que, al capdavant, fou qui s'endugué el segon premi.

Si l'experiència de "La llamborda" segueix endavant l'estiu que ve, des d'aquí convidem tot l'equip de Ràdio Nacional a visitar-nos de nou. La mainada i la gent gran de Vilobí els esperarem amb moltes ganes.

APLEC DE CA LES MONGES

El vint d'agost passat molts veïns de Vilobí, Brunyola i Sta. Coloma fèiem cap a l'Aplec de Ca les Monges (com de sol dir). Era la seva segona edició en un dia molt calorós, això sí: molt reeixit i concorregut.

El programa era el clàssic dels aplecs: missa concelebrada a l'esplanada de davant la capella, seguit d'una audició de sardanes, dinar per tots els que prèviament havien encarregat tiquet; a la tarda, recital a càrrec de la coral Les Nostres Veus, i comiat.

Dit així semple un aplec qualsevol, però aquest té uns trets que el diferencien dels altres dels vorals. Primer que és molt novell, però en aquesta segona edició s'ha vist que ha arrelat bé i pensem que té un futur cert i esplendorós.

El segon tret diferencial d'altres aplecs, creiem, és el fet d'on s'organitza: A les Germanes de la Fraternitat de Santa Clara, que d'aquesta manera volen integrar-se en la Comunitat on viuen. Tenen casa a Vilobí, s'hi han empadronat, hi resideixen, i formen part dels 2.000 de Vilobí que comentaven en el passat número de TOSQUIJA. El fet que per un dia tinguin les "portes obertes" fa que molta gent pugui apreciar i valorar més la vida recollida que tenen la resta de dies de l'any.

Creiem que aquest fet que per un dia es vulguin integrar amb els habitants que els envolten és un fet altament positiu de la Fraternitat de Santa Clara, a l'hora que és, com hem dit, el fet diferencial d'altres aplecs.

FUNERÀRIA JORDI MIR

Servei permanent

Serveis a Particulars i
per a Companyies

C/. Pirineus, 11
Telèfon (972) 47 32 59
17185 VILOBÍ D'ONYAR (Girona)

UN NOU CURS I UN CURS NOU

Un nou curs, en què tot és recomençar o continuar. Un curs més, un any més, uns nois i noies de 8è. que ens han deixat i uns petits i petites de boniques cares de sorpresa amb ulls que res se'ls escapa i que tenen molta pressa a aprendre a ser com els grans.

Un curs nou, ple d'altres, baixes, substitucions, nous càrrecs; fins i tot en la direcció, i aquí és on entro jo.

L'Angel Guirado, director en els darrers anys, va aconseguir una plaça en els EAP (Equip d'Assessorament Pedagògic) i la direcció va quedar vacant, sense cap candidat. Havent-se esgotat tots els camins reglamentaris, el Departament d'Ensenyament va decidir, utilitzant la seva implacable lògica administrativa, el Cap d'Estudis va ser nomenat director.

Si bé, com ja sabeu, aquesta labor està lligada a un Equip Directiu, que té el suport de l'entesa i la col.laboració de tot el Claustre de Professors. Tanmateix és primordial l'aportació i lligam d'altres estaments, principalment dels pares, els quals amb interès i comprensió fomenten el clima òptim per al desenvolupament educatiu.

L'escola és una empresa complexa i molt més important del que a vegades sembla, que està en constant canvi i a la qual caldrien ales per viatjar a través del temps i espai; tampoc li aniria gens malament un toc de màgia, a fi que els nostres nens i nenes fossin els protagonistes d'un món millor.

Malgrat que prefereixo per damunt de tot fer classes i que aquestes em quedaran reduïdes, portaré a terme aquesta responsabilitat que m'han encomanat, encara que els maldecaps sovint m'oplin el somni.

M. Angels Cabrera i Masferrer
(C.P. Josep Madrenys, Vilobí d'Onyar)

SANT DALMAI A L'ESTIU

L'estiu és temps d'activitats i a Sant Dalmai el grup Sant Llop ha treballat perquè tots ens poguéssim distreure. Es va fer la segona arrossada a l'arbreda d'en Planas, que si bé va aplegar menys gent que l'any passat, va tenir l'al·licient de les sardanes en viu, les quals van fer que la gent s'animés a fer rotllanes.

Però, tant per la seva durada, com per la tasca social que representa, el Casal d'Estiu va ser l'activitat més important del grup Sant Llop, que es va fer al local social. Enguany, s'han admès nens que cursessin des de pàrvuls fins a cinquè d'EGB, i ha estat organitzat de manera que els infants poguessin compaginar el treball escolar amb el recreatiu. S'han organitzat excursions didàctiques (a Sant Llop, la Crosa, l'Onyar, la capella de les Fonts), s'ha anat a la piscina, s'han fet manualitats (fang, treballs amb paper, dibuix...), han rebut nocions d'anglès, de música i de maquillatge, i han realitzat exercicis de repàs de totes les matèries escolars.

GRUP ST. LLOP

CAJA DE MADRID

Travessia Casa de la Vila, 2

VILOBÍ D'ONYAR

EL RACÓ DEL MANIÀTIC

Dins dels actes de la Festa Major de Vilobí, es va poder visitar als baixos de l'Ajuntament l'exposició organitzada per l'equip de Tosquija sota el nom genèric de "EL RACÓ DEL MANIÀTIC".

L'objectiu d'aquesta exposició era poder mostrar, durant uns dies, col·leccions diverses dels veïns del municipi o bé objectes que, tot i no formar part de cap col·lecció, eren insòlits o antics representatius d'una època determinada de la nostra història.

Els visitants de l'exposició van poder contemplar des d'una col·lecció de "país-país" fins a una d'orinals o gibrelletes passant per clauers, ampolletes de licor, joguines antigues, cànirs, monedes, segells, recordatoris de Primera Comunió, figures de pessebre, instruments musicals, llums de carbur, etc.

Des d'aquí agraïm la col·laboració de totes aquelles persones que oferint els seus objectes i col·leccions particulars per a l'exposició, van contribuir a fer-la més llúida i interessant.

Agroquímics SALVI

VILOBÍ D'ONYAR

Servis a Particulars i
**BANCO
 POPULAR
 ESPAÑOL**

CASTELLS DE CATALUNYA

Castell de Sort. Si fins ara havíem fet un recorregut pels castells de comarques properes, en aquesta ocasió ens allunyarem fins al Pallars Sobirà, una de les comarques més belles i alhora una de les que més ha patit la despoblació de les zones rurals de muntanya.

El castell es troba, com era costum, a la part més alta de la vila de Sort, que és la capital de la comarca del Pallars Sobirà i antigament ho fora del Comtat de Pallars. Des de les seves torres hom domina tot el poble i la vall que forma el riu Noguera Pallaresa.

Del castell, se'n conserva la façana, on destaquen dos magnífics finestrals gòtics, algunes torres i altres panys de paret.

Durant el segle passat s'hi instal·là en el seu clos, el cementiri municipal, el qual sortosament ja ha estat convingut de lloc. Falta però fer-hi la tasca de conservació que la importància del lloc es mereix.

El lloc ja està documentat al segle X quan Isarn de Pallars n'era el compte, també hi ha documents de l'any 981, quan el comte Ramon II de Pallars féu donacions al monastir de Gerri.

La vila i el castell de Sort foren saquejats l'any 1604 durant les lluites que sostingueren Ramon IV de Pallars Jussà contra el seu cosí Artau I de Pallars Sobirà. Fins al 1281 hi ha una llacuna documental quan Arnau Roger n'era el compte. L'any 1293 el rei Jaume II assetjà el castell de Sort per intentar posar pau entre el compte Ramon Roger i Arnau d'Espanha, que lluitaven per la possessió del Pallars, i els va obligar a signar treves, malgrat tot les disputes d'allargaren fins al 1327.

Durant la guerra civil catalana del segle XV el comte de Pallars no donà suport al rei Joan II. Com a represàlia, acabada la guerra, va desaparèixer el Comtat de Pallars i es va confiscar el castell, que passà a mans dels comtes de Cardona, els quals es convertiren en Marquesos de Pallars. Aquests feren una transformació del castell, molt castigat per les guerres. L'any 1640 no hi havia guarnició al castell, però s'ignora quan fou abandonat.

El 1842 el Duc de Medinaceli el va donar a la vila per poder-hi instal·lar el cementiri. Com ja hem dit, el seu estat era pràcticament el mateix que avui podem veure si ens desplaçem a aquesta bonica població del Pirineu.

ALBERT SALA I VALLS

Uns dels magnífics finestrals.

CONEGUEM ELS NOSTRES ESCRITORS

SEBASTIÀ JUAN ARBÓ

Sebastià Juan Arbó va néixer a Sant Carles de la Ràpita l'any 1902. Ha estat novel·lista, biògraf i periodista. El 1931 es publicà la seva primera novel·la *L'inútil combat*. Aquesta obra constituí un esdeveniment dins la literatura catalana ja que s'avançà al tipus de novel·la que posteriorment s'anomenà existencialista.

La seva novel·lística és autobiogràfica, o si més no testimonial, ja que sovint reflecteix l'ambient que presidí la seva infantesa i adolescència en les terres de l'Ebre. Hom hi descobreix dues influències ben visibles: Dostoievski quan als personatges, els quals es complauen en autoanalitzar-se, i els tràgics grecs pel que fa al sentit de l'univers de ficció; creat sota la concepció que la vida és una tragèdia inexplicable. L'element central és l'ànima i tots els personatges esdevenen homes deprimits i alhora marginats de la societat.

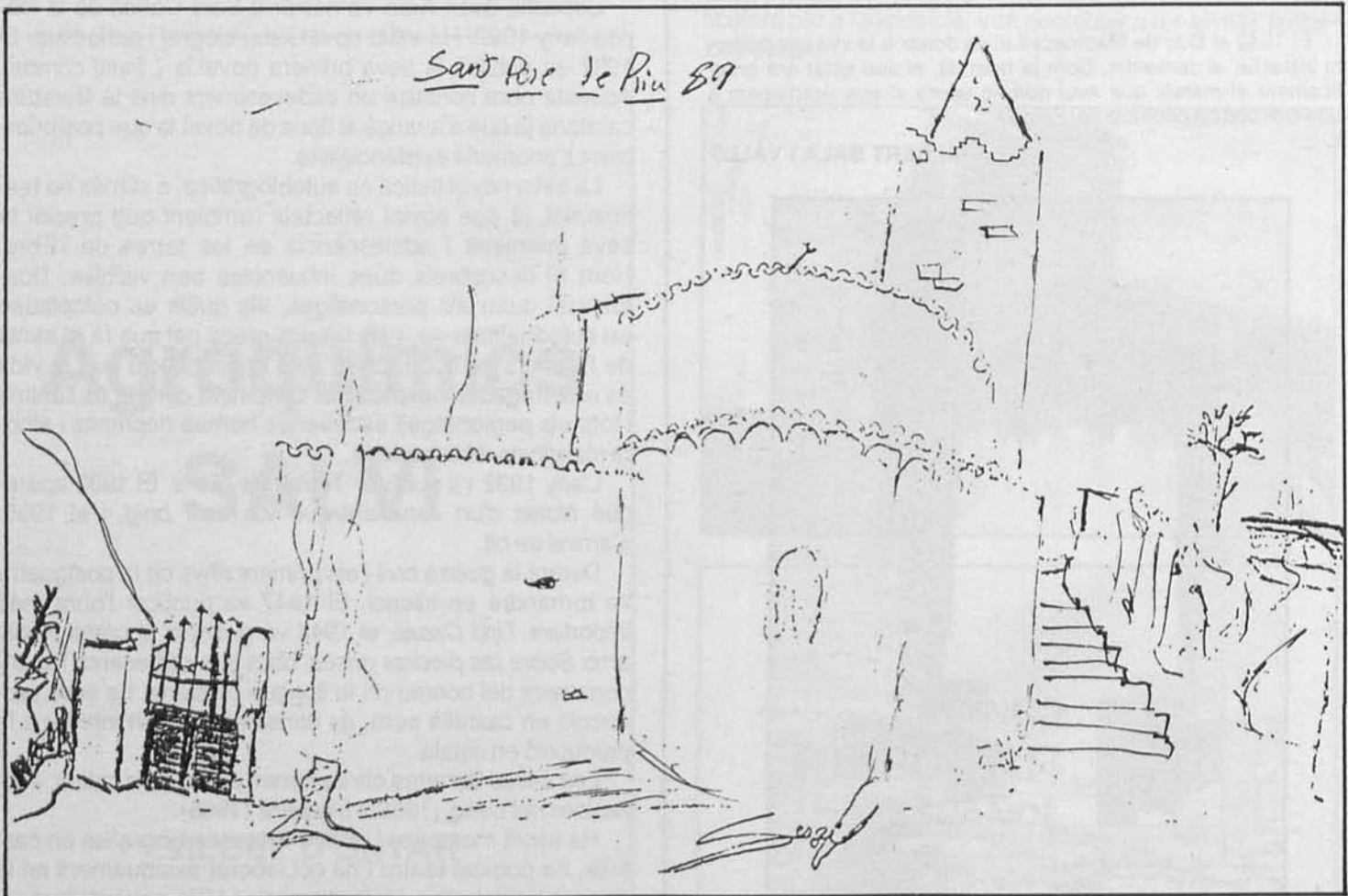
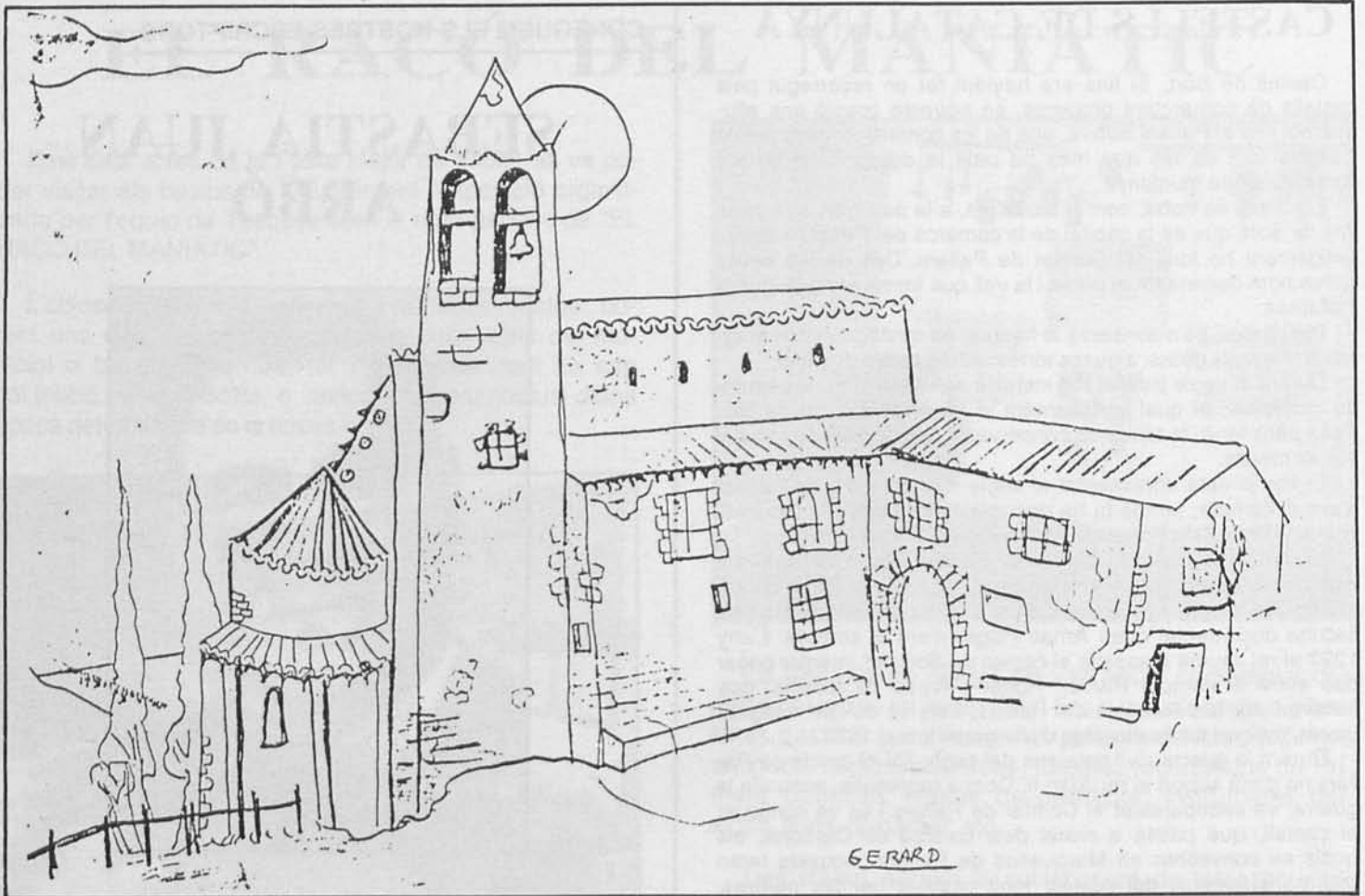
L'any 1932 va publicar *Terres de l'Ebre*. El 1933 aparegué *Notes d'un estudiant que va morir boig*, i el 1935, *Camins de nit*.

Durant la guerra civil i els primers anys de la postguerra va romandre en silenci. El 1947 va publicar l'obra més important *Tino Casas*, el 1948 va guanyar el premi Nadal amb *Sobre las piedras grises*, obra que representa l'abandonament del conreu de la llengua catalana. La seva producció en castellà però, és considerada molt inferior a la producció en català.

Les seves darreres obres tornen a ésser en català, *Narracions del Delta* (1965) i *L'espera* (1965).

Ha escrit memòries i quatre extenses biografies en castellà, ha publicat teatre i ha col·laborat assiduament en la premsa barcelonina, *La Vanguardia* i *ABC*, entre d'altres.

MERCÈ RABIONET

COLÒNIES 89 DE SANT PERE DE RIU

ACORDS D'AJUNTAMENT

SESSIÓ EXTRAORDINÀRIA

DEL DIA 9 DE JUNY DE 1989

1.— Pla d'Obres i Serveis trienni 1989-1991.

En motiu de la convocatòria realitzada per la Generalitat, del Pla d'Obres i Serveis de Catalunya, mitjançant el qual els municipis catalans poden sol·licitar una subvenció per a l'execució d'obres i serveis municipals a realitzar durant els anys 1989, 1990 i 1991, l'Ajuntament de Vilobí, va acordar sol·licitar una subvenció per les obres següents:

ANY 1989

1a. Abastament d'aigua potable al nucli de Sant Dalmai, el pressupost del qual és de 25.481.793 PTA.

2a. Urbanització Vial de Sant Dalmai, pressupost de 4.204.864 PTA.

ANY 1990

3a. Acondicionament de la Casa Consistorial, pressupost de 15.6564.346 PTA.

4a. Acondicionament del Cementiri de Salitja, pressupost de 6.378.687 PTA.

ANY 1991

5a. Pavimentació dels camins municipals: camí de la Sarreda, Camí de Can Bells i Camí de Salitja per Can Valls.

2.— Aprovació inicial del projecte tècnic d'Abastament d'aigua potable a Sant Dalmai.

3.— Aprovació del projecte i del pressupost de la part addicional de l'obra "accessos a Cal Farré Pagès i zona esportiva municipal des de la carretera".

Atès que tot i que aquesta obra corre a càrrec de la Diputació de Girona, l'Ajuntament ha estimat convenient d'afegir-hi un carril de parada de vehicles, per evitar embussos i perills, fent-se càrrec del cost que suposa aquesta modificació i l'import del qual és de 1.624.963 PTA.

4.— Aprovació de diversos assumptes de tràmit:

— Relació de factures pendents per import global de 641.460 PTA

— Acceptació de la subvenció atorgada pel Departament de Cultura, per a la reforma de la casa de l'Esplai de Vilobí per import de 1.635.000 PTA.

— Acceptar la subvenció del Consell Comarcal, per import el 50% del cost de redacció del projecte tècnic.

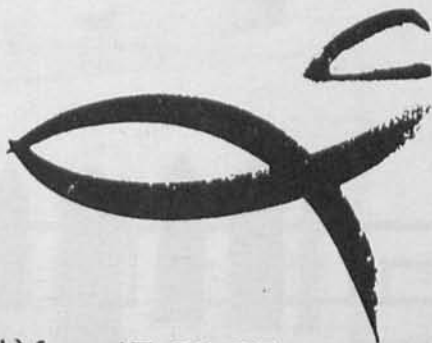
— Atorgar la subvenció a la secció d'esplai de l'Associació Pere Antoni per a l'organització de les colònies d'estiu 1989, per import de 200.000 PTA.

— Atorgar permís per a la celebració del V Torneig de Futbol Sala i concedir-los la subvenció per a l'edició de banderoles commemoratives per import de 16.500 PTA.

— Atorgar llicència urbanística a Jordi Mir i Deulofeu per a les obres d'ampliació del covert al c/. Pirineus.

5.— S'acorda sol·licitar al departament d'Ensenyament de la Generalitat, una subvenció per al manteniment de la Llar d'Infants municipal per import de 1.500.000 PTA.

Caixa de Girona

Plaça Nova, 11 - Telèfon 47.32.37

VILOBÍ D'ONYAR

SESSIÓ DEL DIA 14 DE JULIOL DE 1989

1.— Aprovació de diversos assumptes de tràmit ordinari:

— Atorgar una subvenció al Club Patí Vilobí, per a les seves activitats anuals per import de 100.000 PTA.

2.— Donar-se per assabentats de la presa de possessió del càrrec de Secretària-Interventora d'aquest Ajuntament de M. Rosa Sanglas i Garangou atès el seu nomenament pel càrrec mitjançant la Resolució del 6 de juny de la Secretaria de l'Estat, per a l'Administració Pública.

3.— Aprovar diverses factures pendents, que l'import global és de 1.456.012 PTA.

4.— Atorgar llicència urbanística a:

Joan Turon i Duran, per a les obres d'ampliació de l'habitatge al carrer Pirineus.

Delfí Palou i Vila, per a ues obres d'adequació del local comercial al c/. Bernat Boades.

Josep Panella i Gubau, per a les reformes interiors de l'habitatge al c/. Montseny.

Lluís Pujol i Pagès per a la construcció d'un edifici unifamiliar al c/. Sant Josep.

5.— Adjudicar a l'empresa Clima Girona, S.A. les obres

d'instal·lació de la calefacció, 1a. fase a l'Escola de Vilobí pel preu de 3.150.000 PTA.

6.— Aprovar inicialment el Projecte de pla Parcial anomenat "L'Empalme", zona industrial sector VII de les normes subsidiàries de Vilobí, que promou l'empresa Naus l'Empalme, S.A.

7.— Iniciar els tràmits necessaris per al desenvolupament del Pla Parcial de Cal Farré Pagès de les Normes Subsidiàries de Vilobí, i encarregar la realització de l'avantprojecte del Pla a l'arquitecte Narcís Matas i Ros.

8.— Designar als regidors senyors Pilar Falgueras i Gascons, Pere Bou i Grèvol, Pere Matamala Crous i Jordi Menció i Valentí, com a coordinadors i representants entre l'Ajuntament i la Comissió de la Festa Major de Vilobí; i als senyors Joan Viñolas i Joaquim Puig, per a la Comissió de la Festa Major de Salitja.

9.— Declarar la forma de contractació directe, per a les obres de Reforma i acondicionament de la Casa de l'Esplai de Vilobí, aprovar el plec de clàusules específiques que han de regir l'obra, i consultar tres empreses de construcció del municipi per a la seva adjudicació.

SESSIÓ DEL DIA 27 DE JULIOL DE 1989

1.— Temes de tràmit ordinari:

— Aprovar el conveni regulador de cessió gratuïta de faximil a l'Ajuntament per part del Consell Comarcal de La Selva.

— Autoritzar al Club Escacs El Pati de Vilobí per a l'organització de les primeres 24 hores de Futbol Sala.

2.— Aprovació de les factures pendents per un import global de 106.782 PTA.

3.— Concedir llicència urbanística a:

Joan Masferrer i Teixidor per a la instal·lació de la piscina al pati del seu domicili del c/. Nou de Salitja.

4.— Aprovar el conveni d'Atenció Primària dels Serveis Socials, mitjançant el qual el Consell Comarcal de La

Selva, assumeix les competències de coordinació del Servei d'Assistent Social.

5.— Acceptar la subvenció atorgada per la Direcció general de Joventut-Diputació per a la reforma de la Casa de l'Esplai de Vilobí per import de 984.000 PTA.

6.— Adjudicar les obres de reforma de la Casa de l'Esplai de Vilobí, 1a. fase a l'empresa Maynegre-Johé, pel preu de 2.449.530 PTA.

7.— Sol·licitar a la Diputació de Girona, ajuda econòmica per al finançament de l'obra d'accessos a la zona esportiva municipal i al veïnat de Cal Farré Pagès des de la carretera.

SESSIÓ DEL DIA 25 D'AGOST DE 1989

1.— Aprovació de la sessió del dia 14 de juliol de 1989.

2.— Temes de tràmit ordinari:

— Intentar l'agrupació junt amb altres municipis veïns, per tal de solventar el tema d'Oficial de Jutjat de Pau, el qual seria cedit pel Ministeri de Justícia en cas d'agrupació total de 7.000 habitants.

— Autoritzar a l'Escuderia La Selva, com a entitat organitzadora del Ralli La Selva, el pas per camins municipals durant els propers dies 25 i 26 de novembre.

3.— Estudi i aprovació inicial d'Ordenances Fiscals municipals.

S'acorda aprovar inicialment les següents:

Béns immobles.

Construccions, instal·lacions i obres.

Vehicles de tracció mecànica.

Recollida d'escombraries.

Clavegueram.

Cementiris municipals.

Llicències d'obertura d'establiments.

Llicències urbanístiques.

Llicències d'auto-taxi.

4.— S'aproven les factures pendents per un import global de 576.399 PTA.

5.— S'acorda concedir les llicències urbanístiques següents:

Marià Masmartí i Torrent, per a reformes de l'habitatge al c/. Onyar.

Dolors Vinyolas i Mató, per a la construcció d'un garatge al Mas Can Salvà.

Mercè Baldoira i Castellà per a reforma parcial de la casa de Cal Moliner de Salitja.

Mateo Corral i Mercedes Ruíz, per a la reparació de la coberta de l'habitatge de la Travessera antiga de Cal Metge.

Josep Bosch i Frigola, per a la construcció d'un edifici entre mitjeres a la Plaça Nova.

Telefònica de Girona, per a la instal·lació de dos postes a Cal Farré Pagès.

Telefònica per a la instal·lació de postes i altres modificacions a Sant Dalmai.

6.— Sol·licitar al Consell Comarcal de La Selva, que sigui destinada una subvenció per a la redacció dels projectes al projecte d'urbanització dels carrers Pere Antoni i Joan Maragall.

7.— Sol·licitar a la Diputació de Girona que destini recursos a la senyalització i marcatge de les carreteres d'accés al nucli urbà de Vilobí, per evitar perills innecessaris.

8.— Declarar la forma de contractació directe per a les obres de la 1a. fase de reforma del dispensari municipal, per raó de la quantia, aprovar el plec de clàusules específiques que han de regir les obres i consultar a tres empreses de construcció del municipi.

NOTA SOBRE IMPOSTOS I TAXES MUNICIPALS

L'expedient pot consultar-se a les Oficines municipals, aquesta reforma respon a la nova legislació sobre hisendes locals que obliga a renovar totes les ordenances, adaptant-les a la nova Llei. També han sofert canvis els impostos locals, especialment les anomenades contribucions urbana i rústica que actualment queden aglutinades en un sol impost anomenat sobre

Béns Immobles. Pel que fa a l'Impost de Circulació, a partir de l'any vinent s'anomenarà Impost sobre vehicles de tracció mecànica, i l'import augmentarà en uns percentatges que van del 50 al 140% segons els tipus de vehicles.

ROSA SANGLAS

FUTBOL SALA

Al mes d'agost va finalitzar el V TORNEIG DE FUTBOL-SALA ESTIU-89 de Vilobí d'Onyar i la classificació final va ésser la següent:

- CAMPIÓ: BAR CAL MARINER
- SOTS-CAMPIÓ: BAR SANT NARCÍS
- 3r. classificat: ESCACS EL PATI
- 4t. classificat: RACÓ D'EN PI

Equip campió: BAR CAL MARINER.

A partir del cinquè lloc la classificació es subdivideix en dos grups, l'A i el B.

GRUP A

- 5è. MECAGRAF
- 6è. BAR UNDARIUS
- 7è. PUB L'ÚNIC
- 8è. AGROQUÍMICS SALVI
- 9è. BAR CAN QUIM
- 10è. IMBORSIS ESPORTS
- 11è. API NOIS
- 12è. ARTICLE 18

Equip sots-campió: BAR SANT NARCÍS.

GRUP B

- 5è. PNEUMATICS LA SELVA
- 6è. COMERÇ TURRÓ
- 7è. PAU LLORENS - ATO
- 8è. CAL GENERAL
- 9è. PUB EL JARDINET
- 10è. EL COMBINAT
- 11è. CASADEMONT
- 12è. CLUB 21

Tercer classificat: ESCACS EL PATI.

A més, diversos premis i trofeus foren lliurats als millors equips i jugadors:

Màxim golejador: XEVI JOU de l'equip Bar SANT NARCÍS.

Equip més realitzador: Bar CAL MARINER.

Equip més esportiu: PNEUMATICS LA SELVA.

Equip més organitzat: RACÓ D'EN PI.

Equip menys golejat: BAR CAL MARINER.

Premi al millor gol: MATIAS CAPARRÓS, d'ESCACS EL PATI.

Jugador més regular: XAVIER MATAS, de PAU LLORENS - ATO.

Jugador més veterà: JOSEP ROCA, de MECAGRAF.

Premi taronja: TOMAS XICRÉS, de PUB EL JARDINET

Premi Llimona: SANTI PUIG, de BAR SANT NARCÍS.

Quart classificat: RACÓ D'EN PI.

En el capítol econòmic és de destacar que les 543.200 PTA de despeses foren superades per les 554.500 PTA d'ingressos, i que, per tant, per al proper any 1990, en el VI TORNEIG D'ESTIU TROFEU AJUNTAMENT DE VILOBÍ D'ONYAR es començarà amb un saldo positiu d'11.300 PTA.

XIV CAMPIONAT DE BOTIFARRA

El dissabte 9 de setembre va celebrar-se, en el transcurs de la FESTA MAJOR d'enguany, el XIV CAMPIONAT DE BOTIFARRA, obert a tothom. Amb la participació de 154 parelles, va ésser un dels CAMPIONATS més multitudinaris, i per damunt de tot un dels de més QUALITAT, sigui per la importància dels premis, o per la bona organització del Campionat.

El fet que els ingressos fossin de 308.000 PTA i les despeses de 283.000 PTA, amb un diferencial POSITIU de 25000 PTA, solament indica l'esforç de la COMISSIÓ de proporcionar una QUALITAT en els premis superior a tots els altres anys.

Els tres primers classificats varen ésser:

CAMPIÓ: La parella 102, formada pels senyors ANGEL VILA i RAMON ROGAU, veïns d'ANGLÈS.

SOTS-CAMPIÓ: La parella 42, formada per JOSEP GIRALT i LLUÍS ARMANGUÉ.

3r. CLASSIFICAT: La parella 113, formada per JORDI CARRERA i JOAN RAMOS.

LLUÍS MOLINS

Borrell, Subiranas i Cassà, tres campions de Vilobí d'Onyar.

PATINATGE

Cada vegada, passada la Festa Major, es podia parlar de l'èxit que havia estat el Festival de Patinatge d'enguany; i aquest any també, encara que no en la diada inicialment prevista. Tots els que es van mullar tenen present el xàfec del diumenge dia 10 a 3/4 de vuit de la tarda. Tot i els senyals de mal temps el públic hi era, tant com mai. És clar que celebrar-ho a l'aire lliure comporta aquests perills i problemes. Fent-ho el diumenge vinent de la Festa també ha anat bé; és allò que si els sants tenen octava, les festes també en deuen tenir.

En el passat número de TOSQUIJA parlàvem del repleu en la direcció de Club Patí Vilobí i molt aviat s'han vist els resultats. En Joan Paradedà i el seu equip han treballat de bo i valent. Per augmentar la caixa del Club es va fer una panera monumental amb la col.laboració de les

botigues i comerços del Municipi. En el moment de fer aquest escrit encara no n'ha sortit l'agraciat (número 0804). Aprofitant l'avinentesa, des d'aquí donem gràcies a tots els col.laboradors; feia goig de veure la panera per la quantitat, qualitat i varietat de coses. L'import dels números d'aquesta panera, que la pluja va privar d'acabar de vendre, junt amb la subvenció anual de l'Ajuntament permetrà tenir l'economia del Club de manera sanejada.

També cal assenyalar les noves afiliacions, de moment són sis i esperem que essent el començament del curs escolar ben aviat en seran més, a veure si el Club agafa la volada que li pertoca per ésser d'un poble com Vilobí.

Pel que fa al fet de no tenir equip de música propi, podria ser que s'hi veiés alguna solució, de moment, gràcies als de Salitja, que ens el deixen. Parlar de cobrir la pista, sí que seria una cosa massa seriosa. Deixem-ho per molt més endavant.

LLUÍS BALL-LLOSERA

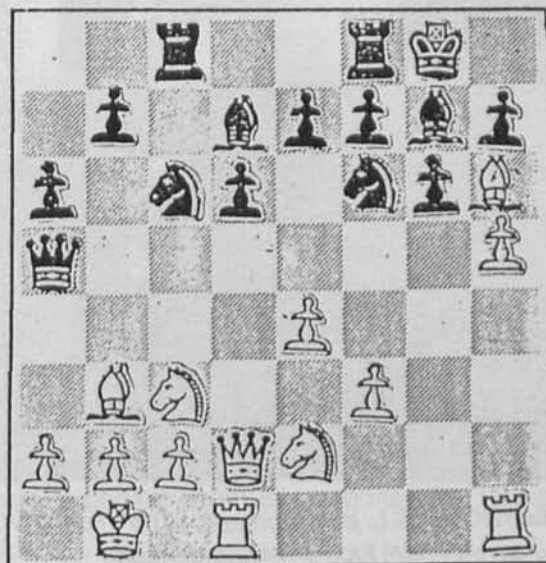
PROBLEMA D'ESCACS

per P. NAVARRO

Blanques juguen i guanyen:

Solució:

- 1.— PXP, PXP
- 2.— AXA, RXA
- 3.— D6T+, R1T
- 4.— C5D1

FUTBOL-VILOBÍ, C.F.

El primer equip del VILOBÍ, C.F. (PREFERENT) un cop més ha fet un esforç per aconseguir una plantilla equilibrada que el porti d'una vegada per totes a la TERCERA DIVISIÓ NACIONAL. Per això compta amb els següents jugadors (per ordre alfabètic):

COGNOMS I NOM

Aja i Barrera, Oscar
Assís i Júnior, Gelso
Bernal i Florido, Jesús
Borrell i Noguer, Josep
Casellas i Roura, Ramon
Corominas i Sidera, Jordi
Corral i Muñoz, Narciso
Escuder i Vilaltella, Jordi
Gavaldà i Trosan, Mario
Geladó i Comalada, Joan
Girbal i Bossacoma, Víctor
Güell i Panosa, Pere
Guixeras i Rosa, Josep Maria
Hervas i Ribas, Joan
Lladó i Martínez, Víctor
Masferrer i Rich, Benet (Entrenador)
Mató i Perpiñà, Rafael (Preparador físic)
Pérez i Gelada, Albert
Pozo i Alba, Francisco
Tena i Linares, Salvador
Vila i Tarrés, Albert
Vila i Tarrés, Lluís

LLOC DE NAIXEMENT

Bilbao
Auriflama (Brasil)
Sant Gregori
Vilobí d'Onyar
Girona
Girona
Baza (Granada)
Girona
Barcelona
Celrà
Palafrugell
Amer
Bàscara
Sant Gregori
Barcelona
Salt
Girona
Sarrià de Ter
Girona
Martorell
Girona
Girona

CLUB PROCEDÈNCIA

Banyoles
Tupa, F.C.
Blanes
Vilobí, C.F.
Vilobí, C.F.
Vilobí, C.F.
Igualada
Vilobí, C.F.
Palamós
Vilobí, C.F.
Vilobí, C.F.
Amer
Palafrugell
Vilobí, C.F.
Vilobí, C.F.
Vilobí, C.F.
—
Vilobí, C.F.
Vilobí, C.F.
Vilobí, C.F.
Villobí, C.F.
C.F. Girona (juvenils)

Josep BORRELL, jove promesa, fill de Vilobí d'Onyar, que juga en el primer equip.

Benet Masferrer rumiant la tàctica per portar el VILOBÍ, C.F. a TERCERA DIVISIÓ.

Els equips que juntament amb el Vilobí, C.F. formaran el grup I de la PREFERENT CATALANA seran: MALGRAT, MILAN, CANOVELLAS, MONTANYESA, ESPANYOL, CALELLA, GRANOLLERS, BADALONA, PALAFRUGELL, MASNOU, UNION BONAIRE, LA LLAGOSTA, VIC, PEÑA LOS MERENGUES, PREMIA, GIRONELLA, CASTELLAR i GUÍXOLS.

(Els equips estan ordenats per ordre de visita al camp del VILOBÍ, C.F.)

LLUÍS MOLINS

JUVENILS

PRIMERA DIVISIÓ NACIONAL

Enguany els Juvenils tindran una tasca molt difícil, aconseguir un lloc de preferència en aquesta difícil categoria. Igualment com el primer equip, han format una plantilla de qualitat. Serà responsabilitat de l'entrenador acoblar les múltiples incorporacions i vigilar constantment la forma física de tots els jugadors, ja que la temporada és molt llarga i hem d'arribar a l'últim partit a casa, contra el CASTELLON, amb la frescura i empenta del primer dia.

Els equips que juntament amb el VILOBÍ, C.F. lluitaran per un lloc d'honor a la categoria seran: HUESCA, S.D., LA SALLE, U.D. SANTS, C.D. MERCANTIL, SABADELL, C.D. CIDE, GRANOLLERS, BARCELONA AT., TRAJANA, R.C.D. MALLORCA, C.D. SAN GABRIEL, C.D. ISLEÑO, C.D. SAN CAYETANO i CASTELLON.

Juvenils - 1a. Divisió Nacional.

Plantilla de l'equip JUVENIL (per ordre alfabètic)

COGNOMS I NOM	LLOC DE NAIXEMENT	EQUIP DE PROCEDÈNCIA
Blanquera i Albarracín, Josep	Sta. Coloma de Farners	Vilobí, C.F. (Juvenil)
Borrell i Noguer, Francesc	Vilobí d'Onyar	Vilobí, C.F. (Juvenil)
Canet i Vila, Jordi	València	Doble Set (Juvenil)
Carruana i Pérez, Josep	Vilobí d'Onyar	Vilobí, C.F. (Juvenil)
Costas i Salguero, Oscar	Vigo	Doble Set (Juvenil)
Cruset i Font, Jordi	Vilobí d'Onyar	Vilobí, C.F. (Infantils)
Gasca i Palomeras, Alberto	Girona	Vilobí, C.F. (Juvenil)
Giraldo i Tomillo, Albert	Sant Gregori	C.F. Farners (Juvenil)
Gómez i Cot, Albert	Girona	Doble Set (Juvenils)
López i Gómez, Julian	Girona	Sant Gregori (Juvenil)
López Sebastian, Benjamín	Girona	Bons Aires (Juvenil)
Molina i Maso, Manuel	Girona	Bell-lloc (Juvenil)
Muñoz i Gallardo, Antonio	Barcelona	Juvenil
Nazari i Gallego, Xavier	Anglès	Anglès, C.D. (Juvenil)
Nogué i Mateu, Joan	Caldes de Malavella	U.D. Caldes (Juvenil)
Prat i Pla, Jaume	Sta. Coloma	Damm (Juvenil)
Roca i Farrés, Josep	La Cellera	Juvenil
Roig i Vargas, Martí	Palafrugell	Juvenil
Soler i Armangué, Manuel	Girona	Vilobí, C.F. (Juvenil)
Vàzquez i Cruañas, Ferran	Sant Feliu de Guíxols	Vilobí, C.F. (Juvenil)

Jugada de gol de l'encontre amb el HUESCA.
(El Vilobí va guanyar per 4-3)

En Ramon Gasca com a primer entrenador i en Xavier Roca com a ajudant seran els responsables tècnics de l'equip.

LLUÍS MOLINS

HORITZONTALS:

1.— Cantharel.lus cibarius o nom d'un ocell (plural).
 2.— Crit del llop. Ion negatiu. 3.— Nom de diferents moixons. Nom d'home. Conjunció. 4.— Brollava. Pronom personal. 5.— Utilitza. Aquestes i la de més enllà són les consonants de xinxilla. 6.— Que té aspecte lle-tós. Acompanya els uts però una mica trasbalsat. 7.— Preposició. Afirmació. Targeta de crèdit, al revés. 8.— Cinc-cents. Forma originària d'un mot. Negació. 9.— Co-riolus... (bolet de soca).

VERTICALS

1.— Gènere de cualbres. Cinc. 2.— Que provoca odi (femení). Preposició. 3.— Sotragades. Consonant. 4.— Societat limitada. Consonant. Parentes. 5.— Vocal. D'aquesta manera. Un tic que n'ha perdut cent. 6.— Cançó que es canta per Nadal. Noranta-nou. 7.— 365 dies (al revés). Deu. El qui mana. 8.— Acció d'oïr (plural). Cin-quanta. Conjunció. 10.— Al revés: pinetells.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2					●					
3				●					●	
4							●			
5				●						
6							●			
7		●			●	●				
8			●							
9										

Carme Solà

SOLUCIONS

VERTICALS: 1.— Russula. 2.— Odiosa. De. 3.— Sotrats. R. 4.— SL. G. Ties. 5.— I. Així. 6.— Nadala. IC. 7.— yna. X. Amo. 8.— Oiments. L. 9.— Lo. L. Sino. 10.— snollevoR.

HORITZONTALS: 1.— Rossinyols. 2.— Udol. Anion. 3.— Sit. Adam. O. 4.— Sorgia. Ell. 5.— Usa. XLXN. L. 6.— Lactia. TSE. 7.— A. Si. asiv. 8.— D. Elim. No. 9.— Versicolor.

**PROMOCIONS
 PUJOL, S.A.
 CONSTRUCCIONS**

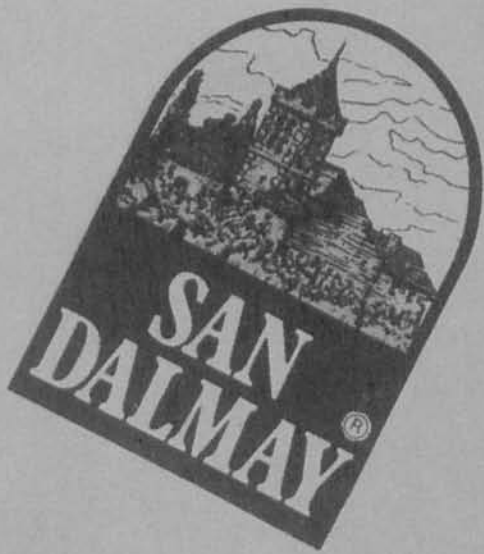
* * *

**ELECTRODOMÈSTICS
 I VÍDEO PUJOL**

Sant Antoni M. Claret, 6 - Tel. 47 31 32 - 47 32 52
 17185 VILOBÍ D'ONYAR

Fruitex, S.A.

VILOBÍ D'ONYAR

Especialidades San Dalmay, S.A.

PRODUCTES PURS DEL PORC

PAISATGES A L'ABAST

Quan el paisatge es va despullant dels seus vestits verds, els arbres ens mostren poc a poc la seva estructura lígnea, i els camps ja llaurats es preparen per a rebre futures sements... és l'hora de donar la seva importància a la terra.

Terres de la plana o de muntanya, terres ocres, vermelles, blanquinoses o groguenques... terres més o menys saonades i preparades per als nous cultius.

És clar que la terra sola de poc serviria sense el concurs d'un altre dels quatre elements de l'Antiguitat Clàssi-

ca: l'aigua. Ja sigui de pluja o xuclada amb motors del subsòl, és el vehicle indispensable perquè les plantes, mitjançant les arrels, aprofitin els minerals de la terra per al seu creixement.

Contemplant aquesta imatge veiem com sobre les línees horitzontals i convergents de les rases sobresurten els pilans verticals d'un pou: són com un símbol o un monument d'homenatge a tots aquells a qui una galleda d'aigua costava moltes gotes de suor...

Avui, amb els pous de tub de més de 100 metres de profunditat i amb bombes potents i motors Diesel ja és tot una altra història...

JOAQUIM PUIGVERT

